

HE 170/2009 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kunnallisen eläkelain, kunnallisen eläkelain voimaanpanolain 3 §:n ja valtion eläkelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnallista eläkelakia ja valtion eläkelakia. Esityksen tarkoituksena on parantaa nuorena työkyvyttömäksi tulevien työkyvyttömyyseläkkeen tasoa sekä estää eläkkeen pieneminen työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi.

Työkyvyttömyyseläkkeen tasoa parannettaisiin korottamalla sairastumisesta eläkeiän täyttämiseen jäljellä olevalta ajalta lasketavan eläkkeen karttumisprosenttia ikävuosien 50 ja 63 välillä ja korottamalla työkyvyttömyyseläkkeisiin tehtävän kertakorotuksen määrää. Lisäksi tulevan ajan ansiotasoa korottavasti otettaisiin huomioon tutkintoon johtava opiskelu ja alle kolmivuotiaan lapsen hoitaminen kotihoidontuella.

Elinaikakertoimen soveltaminen muuttuisi työkyvyttömyyseläkkeissä siten, että ennen vuotta 2010 alkaneisiin työkyvyttömyyselä-

keisiin kerrointa ei sovellettaisi lainkaan ja vuodesta 2010 alkaen elinaikakerrointa sovellettaisiin lievennettynä työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa.

Lisäksi ehdotetaan, että osa-aikaeläkkeen alaikäraja korotettaisiin 60 vuoteen ja eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen ansion alenemasta poistettaisiin. Osa-aikaeläkkeen muutokset koskisivat vuonna 1953 tai sen jälkeen syntyneitä. Työeläkkeen ansaintaa vuorotteluvapaan ajalta ehdotetaan muutettavaksi siten, että 55 prosenttia vuorottelukorvauksen perusteena olevasta ansiosta kartuttaisi eläkettä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Osa-aikaeläkettä koskevat muutokset ovat kuitenkin tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 NYKYTILA	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	3
Elinaikakerroin.....	3
Työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan karttuma ja kertakorotus.....	3
Perhe-eläkkeet.....	4
Osa-aikaeläke ja eläkekarttuma vuorotteluvapaan ajalta	4
1.2 Nykytilan arviointi.....	4
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	5
2.1 Tavoitteet.....	5
2.2 Toteuttamisvaihtoehdot	6
2.3 Keskeiset ehdotukset	6
Elinaikakerroin.....	6
Tulevan ajan osuus työkyvyttömyyseläkkeessä.....	7
Kertakorotus.....	7
Perhe-eläkkeet.....	7
Osa-aikaeläke.....	8
Eläkekarttuma vuorotteluvapaan ajalta.....	8
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	9
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	9
3.2 Vaikutukset eläkkeensaajien asemaan.....	10
3.3 Vaikutukset eri sukupuolten asemaan	11
4 ASIAN VALMISTELU	12
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	14
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	14
1.1 Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta	14
1.2 Laki kunnallisen eläkelain voimaanpanolain 3 §:n muuttamisesta.....	16
1.3 Laki valtion eläkelain muuttamisesta	16
2 VOIMAANTULO	20
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	20
LAKIEHDOTUKSET	22
Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta	22
Laki kunnallisen eläkelain voimaanpanolain 3 §:n muuttamisesta.....	26
Laki valtion eläkelain muuttamisesta.....	27
LIITE.....	30
RINNAKKAISTEKSTIT	30
Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta	30
Laki kunnallisen eläkelain voimaanpanolain 3 §:n muuttamisesta.....	39
Laki valtion eläkelain muuttamisesta.....	40

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Lakisääteisen työeläkejärjestelmän tarkoitus on turvata ansiotyössä toimineen henkilön toimeentulo työkyvyttömyyden, vanhuuden tai perheenhuoltajan kuoleman johdosta. Pääministeri Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan kestävä eläkepolitiikan perustana ja tavoitteina ovat talouden kasvu, yleinen luottamus järjestelmän kestävyteen, sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus ja nykyistä pidempi jaksaminen työelämässä.

Vuoden 2005 alusta tuli voimaan laaja työeläkeuudistus. Vanhuuseläkeikä muuttui joustavaksi 63—68 ikävuoden välillä ja eläkepalkan laskemisen perusteita muutettiin. Työeläke lasketaan nykyisin koko työuran aikaisten ansioiden perusteella eikä jokaisesta työsuhteesta erikseen kuten aiemmin. Eläkettä karttuu jokaisesta työsuhteesta saadun ansion mukaan 18—68 ikävuoden välillä. Eläkettä karttuu nykyisin vuosiansiosta 1,5 prosenttia 53 vuoden täyttämiseen saakka ja siitä 63 vuoden ikään 1,9 prosenttia sekä 63—68 ikävuoden välillä 4,5 prosenttia. Iänmukaisten karttumien tarkoituksena on kannustaa työssä jatkamiseen. Eläkettä kartuttavat tietyin ehdoin myös sosiaalietuuksien perusteena olevat ansiot sekä tutkintoon johtanut opiskeluaika.

Elinaikakerroin

Vuoden 2005 uudistuksen tärkeimpiä tavoitteita oli nostaa eläkkeelle siirtymisikää 2–3 vuodella pitkällä aikavälillä, mikä varmistaa työeläketurvan kestävyyttä. Lisäksi tarkoituksena oli sopeuttaa eläkejärjestelmä keskimääräisen elinajan kasvuun. Tästä syystä otettiin käyttöön elinaikakerroin, jonka tarkoituksena on säädellä eläkemenoa ja alkavien eläkkeiden tasoa sen mukaan, miten odotettavissa oleva elinikä muuttuu. Tarkoituksena on, että työntekijä voi korvata elinaikakerroimen eläkettä vähentävän vaikutuksen työskentelemällä pidempään.

Kunnallisen eläkelain (549/2003; KuEL) 73 §:n ja valtion eläkelain (1295/2006;

VaEL) 72 §:n mukaan eläketurva sopeutetaan vuodesta 2009 alkaen eliniän odotteen muutokseen siten, että eläke muunnetaan työntekijän 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakerroimella vanhuuseläkkeen alkaessa. Työkyvyttömyyseläkkeisiin elinaikakerrointa sovelletaan työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iässä. Elinaikakerrointa sovelletaan myös leskeneläkkeeseen, kun sitä vähennetään lesken omien tulojen perusteella.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö antaa elinaikakerroimen asetuksella vuosittain viimeistään kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, josta kerrointa sovelletaan. Työntekijän eläkelain (395/2006) 83 §:ssä säädetään elinaikakerroimen määrittelemisestä. Elinaikakerroin määrätään siten, että sillä muunnetun eläkkeen pääoma-arvo on sama kuin muunnettoman eläkkeen pääoma-arvo perusvuonna 2009. Pääoma-arvo lasketaan käyttäen kahden prosentin korkokantaa sekä Tilastokeskuksen käytettävissä olevien viiden viimeisen vuoden kuolevuustilastojen kuolemanvaaralukuja.

Elinaikakerroin määrätään jokaiselle syntymävuosiluokalle erikseen sille vuodelle, jona kukin syntymävuosiluokka täyttää 62 vuotta. Ensimmäisen kerran kerroin on määrätty perusvuodelle 2009, jolloin vuonna 1947 syntyneet täyttävät 62 vuotta. Ensimmäisen kerran perusarvosta poikkeava elinaikakerroin määrätään vuonna 2009 vuodelle 2010. Ensimmäinen syntymävuosiluokka, jonka eläkkeeseen elinaikakerroin käytännössä vaikuttaa, ovat vuonna 1948 syntyneet.

Työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan karttuma ja kertakorotus

Työkyvyttömyyseläkettä laskettaessa tulevan ajan karttumisprosentti on 50 vuoden ikään asti 1,5 ja ikävälillä 50—63 karttumisprosentti on 1,3. Kotihoidontuen ja tutkintoon johtavan opiskelun aikaa ei oteta mukaan tulevan ajan laskentaan. Näistä ajoista karttuu kuitenkin eläkkeeseen rinnastettava etuutta valtion rahoittamana, joka myönnetään muun työeläketurvan yhteydessä (laki

valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta 644/2003, VEKL). Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijällä on työeläkelakien mukaisia työansioita yhteensä vähintään 14 979,51 euroa vuoden 2009 tasossa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana.

Työkyvyttömyyseläkettä ja siihen perustuvaa perhe-eläkettä korotetaan kertakorotuksella, kun eläkkeen alkamisesta on kulunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotus otettiin käyttöön vuoden 2005 uudistuksessa ja sen tarkoituksena on kompensoida eläkkeisiin tehtyjen indeksimuutosten vaikutusta. Kertakorotus on 21 prosenttia, jos henkilö on korotusvuoden alussa korkeintaan 26 vuotta ja korotus alenee 0,7 prosenttiyksikköä jokaista ikävuotta kohti, joten korotusta ei tehdä enää yli 50-vuotiaana alkaneeseen eläkkeeseen. Ensimmäisen kerran korotus tehdään vuonna 2010 ja se koskee myös ennen vuotta 2005 alkaneita työkyvyttömyyseläkkeitä.

Perhe-eläkkeet

Työntekijän edunsaajilla on oikeus edunjättäjän kuoleman jälkeen perhe-eläkkeeseen. Perhe-eläke määräytyy edunjättäjän saaman vanhuuseläkkeen perusteella tai sen täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota edunjättäjä olisi saanut, mikäli olisi kuolinhetkellä tullut työkyvyttömäksi. Edunjättäjän vanhuuseläkkeestä poistetaan elinaikakerroimen vaikutus ennen perhe-eläkkeen laskentaa.

Leskeneläkkeen määrä on enintään puolet edunjättäjän eläkkeestä. Leskeneläkettä vähennetään lesken oman eläkkeen perusteella yleensä joko laskennallisen oman eläkkeen mukaan tai oman maksussa olevan eläkkeen mukaan. Vähentäminen tehdään eläkkeensaa-jalle heti, työelämässä oleville kuuden kuukauden alkueläkkeen jälkeen tai nuorimman lapsen täyttäessä 18 vuotta.

Elinaikakerroin ei vaikuta perhe-eläkkeeseen lainkaan silloin, kun leskellä on vielä elätettävänä alaikäisiä lapsia. Elinaikakerrointa sovelletaan vasta leskeneläkkeeseen sitä vähennettäessä. Vähentämisen peruste on edunjättäjän eläke, mutta kuitenkin

enintään 774,43 tai vähintään 387,13 euroa vuoden 2009 tasossa. Laskettaessa perhe-eläkettä, edunjättäjän vanhuuseläkkeestä poistetaan ensin elinaikakerroimen vaikutus, jotta elinaikakerrointa ei sovellettaisi kahteen kertaan.

Osa-aikaeläke ja eläkekarttuma vuorotteluvapaan ajalta

Työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen 58—67-vuotiaana. Siirtymäsäännösten mukaan vuonna 1946 ja sitä ennen syntyneillä osa-aikaeläkkeen yläikäraja on 65 vuotta. Osa-aikaeläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi siirtyminen kokoaikatyöstä osa-aikatyöhön, pitkä työhistoria ja ansioiden aleneminen.

Osa-aikaeläkkeen ajalta eläkettä karttuu sekä osa-aikatyön ansiosta että osa-aikaeläkkeen alkaessa lasketusta ansionalemasta, joka on vakiintuneen ansion ja osa-aikatyön ansion erotus. Vanhuuseläkkeelle siirryttäessä eläkettä karttuu ansionalenemasta 0,75 prosenttia ja työkyvyttömyyseläkkeelle siirryttäessä 1,5 prosenttia. Osa-aikaeläkkeellä tehdystä työstä karttuu eläkettä iän mukaisten karttumisprosenttien mukaan.

Eläke karttuu myös vuorotteluvapaan ajalta. Vuorotteluvapaan ajalta eläkettä laskettaessa ansiona käytetään vuorottelukorvauksen perusteena ollutta ansiota. Siitä eläkkeeseen oikeuttavaksi ansioksi luetaan 75 prosenttia ja siitä karttuu eläkettä 1,5 prosenttia vuodessa iästä riippumatta.

1.2 Nykytilan arviointi

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on todennut mietinnössään (StVM 58/2002 vp) eläkelainsäädännön muuttamista koskevan hallituksen esityksen (HE 242/2002 vp) käsittelyn yhteydessä: ”Valiokunta pitää välttämättömänä, että ennen elinaikakerroimen soveltamisen alkamista erikseen tarkastellaan, ovatko ne tekijät, jotka nyt puoltavat kertoimen käyttöönottoa, oletusten mukaisesti toteutuneet ja onko kertoimen käytölle siten riittävät perusteet”. Arvio tulevasta eliniän odotteesta on kasvanut viimeisten ennusteiden mukaan jopa nopeammin kuin eläkeuudistusta suunnit-

teltaessa ajateltiin, joten perusteet kertoimen käyttöön otolle ovat edelleen olemassa. Tilastojen mukaan kuolevuuden pienentyminen näyttäisi painottuneen vanhempiin ikäluokkiin.

Elinaikakerrointa sovelletaan työkyvyttömyyseläkkeellä olevien eläkkeisiin siinä vaiheessa, kun eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63-vuotiaana. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että henkilön eläketaso laskee työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Vähennyksen suuruuteen vaikuttaa henkilön syntymävuosi ja sen mukaan sovellettava elinaikakerroin. Kertoimen käyttöönoton alkuvaiheessa vähennys on pienempi ja kasvaa kertoimen muuttuessa. Eläketason muuttuminen kesken eläkkeellä olon hankaloittaa eläkkeensaajan talouden suunnittelua, kun totuttu tulotaso eläkemuodon muuttuessa laskee.

Työkyvyttömyyseläkkeelle joutuneet eivät voi pidentää omaa työuraansa muiden tavoin. Kuitenkin eliniän odotteen kasvaminen koskee myös heitä. Kokonaan elinaikakertoimen soveltamisen ulkopuolelle työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvien eläkkeitä ei voida määrittellä siitäkään syystä, että se tekisi lähellä vanhuuseläkeikää alkavasta työkyvyttömyyseläkkeestä vanhuuseläkettä edullisemmän. Tämä synnyttäisi eläkejärjestelmään työkyvyttömyyseläkettä suosivan ohjausvaikutuksen.

Perhe-eläkkeen tarkoituksena on korvata edunjättäjän kuoleman seurauksena poisjäänyttä ansiotulota ja perhe-eläke lasketaan lähtökohtaisesti edunjättäjän eläkkeen perusteella. Elinaikakerrointa sovelletaan nykyisen lainsäädännön mukaan leskeneläkkeisiin siinä vaiheessa, kun leskeneläkettä vähennetään lesken oman työeläkkeen perusteella. Ennen leskeneläkkeen vähentämistä perhe-eläke voi olla elinaikakertoimen vaikutuksen verran suurempi kuin edunjättäjän eläke olisi ollut, koska elinaikakertoimen vaikutus on poistettu perhe-eläkkeen pohjana olevasta eläkkeestä, eikä leskeneläkkeen elinaikakerrointa ole vielä sovellettu. Lisäksi kerroin määräytyy leskeneläkkeen vähentämivuoden mukaisesti ja leskeneläkkeen vähentäminen saattaa tapahtua useita vuosia edunjättäjän kuoleman jälkeen. Tällöin leskeneläkkeeseen sovellettava elinaikakerroin voi olla huomattavasti

korkeampi kuin edunjättäjän eläkkeelle jäämisiän mukainen elinaikakerroin tai lesken omassa eläkkeessä sovellettava kerroin.

Työkyvyttömyyseläkkeille siirtyneiden työeläke on selvitysten mukaan kehittynyt hitaammin kuin muut eläkkeet (Alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden taso, Eläketurvakeskuksen katsauksia 2008:5). Tärkein syy keskieläkkeen laskuun 1990-luvun puolivälissä on se, että täysitehoiselle eli tulevan ajan eläkkeenosan sisältävälle eläkkeelle siirtyneiden määrä laskee lamavuosien jälkeen. Huomattavalla osalla työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneistä viimeiset työsuhteet ajoituivat 1990-luvun alkuvuosiin. Lainsäädäntömuutokset, joilla työkyvyttömyyseläkkeiden määräytymistä on 1990-luvun puolivälissä lähtien muutettu, ovat osaksi myös laskeneet erityisesti nuorten työkyvyttömyyseläkkeisten eläketasoa, mutta näiden muutosten keskimääräinen paino on toistaiseksi kuitenkin vähäinen, koska suurin osa työkyvyttömyyseläkkeensaajista kuuluu vanhimpiin ikäluokkiin.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Ehdotettavien muutosten tavoitteena on parantaa nuorena työkyvyttömäksi tulevien työkyvyttömyyseläkkeen tasoa sekä estää eläkkeen pieneneminen työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Lisäksi tavoitteena on, ettei lähellä vanhuuseläkeikää alkavien työkyvyttömyyseläketaso merkittävästi eroa siitä tasosta, minkä henkilö olisi saanut, jos hän olisi jatkanut työskentelyä vanhuuseläkeikään saakka. Tarkoituksena on myös osa-aikaeläkkeen ja vuorotteluvapaan eläkekarttuman muutoksilla hallita eläkemenojen nousua.

Elinaikakertoimen eläketasoa alentavan vaikutuksen lieventäminen voidaan teknisesti tehdä useammalla tavalla. Keino on valittava siten, että voidaan soveltaa yhteen useita tavoitteita. Ensinnäkin nuorena työkyvyttömyyseläkkeelle joutuvien työeläketurva tulee olla kohtuullisella tasolla. Toisaalta lähellä vanhuuseläkeikää alkavien työkyvyttömyyseläkkeiden taso ei voi olla korkeampi kuin

vanhuuseläkeikään asti työssä jatkaneiden eläketaso.

2.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Eliniän pidentyessä ja sitä kautta elinaikakertoimen vaikutuksen korostuessa muodostuu haasteelliseksi toteuttaa työkyvyttömyyseläkesäännöstöä, joka yhtä aikaa antaa nuorille riittävän eläketason, joka ei eläkeiän kynnyksellä ylittäisi 63 vuoden iässä alkavaa nykysäännösten mukaisen vanhuuseläkkeen tasoa ja joka sisältäisi samalla riittävästi työssä jatkamisen kannusteita. Esitetty malli asian ratkaisemiseksi toteuttaisi kohtuullisesti ja paremmin kuin muut tarkastellut vaihtoehdot yllä mainittuja tavoitteita.

Esityksen mukaan elinaikakerrointa sovellettaisiin aina jo työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa. Sitä sovellettaisiin vain eläkkeen ansaittuun osaan, eikä lainkaan tulevan ajan eläkkeen osaan. Näin ollen elinaikakertoimen vaikutus eläkkeeseen on sitä pienempi mitä nuorempana eläkkeelle siirtyy. Työkyvyttömyyseläkkeen tasoa parannettaisiin samalla korottamalla tulevan ajan karttumisprosenttia, ansiota ja kertakorotusta.

Vaihtoehto, jossa elinaikakerrointa sovellettaisiin lievennettyinä työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen vasta vanhuuseläkkeen alkaessa, johtaisi siihen, että eläkkeen määrä muuttuisi vanhuuseläkkeen alkaessa. Tämä taas tarkoittaisi vakiintuneen tulotason laskua. Se, että pitkäaikainen etuuden määrä olisi ennustettavissa oleva ja muuttumaton, on tärkeää etuuden saajan kannalta.

Toisaalta työkyvyttömyyseläkkeiden ja niiden jälkeen myönnettävien vanhuuseläkkeiden vapauttaminen kokonaan elinaikakerroimesta ei ole mahdollista, sillä työnteon jatkamisen pitää antaa parempi eläketurva. Vaikka elinaikakerroimen yksi tavoite on työuran pidentäminen, on sen tarkoituksena myös hillitä eläkemenojen kasvua pidentyvän eliniän vuoksi. Myös työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden elinikä on viimevuosina kasvanut yleisen eliniän kasvun mukana, jolloin myös työkyvyttömyyseläkkeisiin ja niiden jälkeen myönnettäviin vanhuuseläkkeisiin eliniän kasvulla on oltava vaikutusta.

Työkyvyttömyyseläkkeen tulee nivoutua muuhun työeläketurvaan, eikä sen laskenta-

tapa voi olennaisesti erota muusta eläketurvasta. Työeläkejärjestelmästä maksettavan työkyvyttömyyseläkkeen tason parantaminen muilla keinoin kuin esityksessä kuvatuilla on epätarkoituksenmukaista. Työeläketurvan tasoon vaikuttavat tulevan ajan karttumisprosentit, ansiot joista tulevan ajan eläke laskeaan sekä ikä johon asti tulevan ajan eläke lasketaan. Karttumisprosenttia ehdotetaan korotettavaksi siten, että se ei kuitenkaan ylitä missään tilanteessa työnteosta karttuvaa eläkettä. Ansioihin ehdotetaan parannusta opiskelu- ja lastenhoitoaikojen osalta, joita ei vielä nykyisin mukaan oteta huomioon tulevan ajan ansiossa. Tulevan ajan pääteikä voi korkeintaan olla vanhuuseläkkeen saamisikä, muuten lähellä vanhuuseläkeikää alkava työkyvyttömyyseläke muodostuisi korkeammaksi kuin täyden työuran jälkeen maksettava eläke.

2.3 Keskeiset ehdotukset

Elinaikakerroin

Elinaikakerroimen soveltaminen ei saisi johtaa siihen, että maksussa olevan eläkkeen määrä pienenee kesken eläkkeellä oloajan. Tästä syystä elinaikakerrointa ehdotetaan sovellettavaksi nykyisestä lievennettyssä muodossa työkyvyttömyyseläkkeeseen jo sen alkaessa.

Työkyvyttömyyseläke koostuu lähtökohtaisesti kahdesta osasta: sairastumiseen mennessä karttuneesta eläkkeen osasta ja eläkeikään jäljellä olevan ajan eli tulevan ajan perusteella laskettavasta eläkkeen osasta. Elinaikakerrointa ehdotetaan sovellettavaksi vain työkyvyttömyyseläkkeen ansaittuun eläkkeen osaan, mutta ei tulevan ajan eläkkeen osaan. Elinaikakerroimen vaikutus eläkkeensaajan työeläkkeeseen on näin sitä pienempi, mitä nuoremasta eläkkeensaajasta on kysymys, koska karttuneen eläkkeen osuus on nuoremilla eläkkeensaajilla yleensä pieni.

Esityksen mukaan elinaikakerroin otettaisiin huomioon työkyvyttömyyseläkkeen alkumäärää laskettaessa soveltamalla ansaittuun eläkkeenosaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistettua 62-vuotiaiden kerrointa. Sovellettan kertoimen vaikutus on silloin pienempi kuin mitä henkilön syn-

tymävuo­den perusteella määräytyvän elin­aikaker­toimen vaikutus tulisi olemaan. Lisäksi elin­aikaker­roin vaikuttaisi työeläkkeessä sitä suurem­malla painolla, mitä suurempi osuus on ansaittua eläkkeenosaa suhteessa koko eläkkeeseen. Koska nuorilla henkilöillä eläkkeen karttunut osa on yleensä pieni, vaikutus nuorena työkyvyttömäksi tulleelle olisi pieni. Lähellä vanhuuseläkeikää työkyvyttömäksi tulleella henkilö­llä olisi lähes sama ker­roin kuin vanhuuseläkkeelle suoraan siirtyvällä.

Eläkkeen määrää ei tarkistettaisi enää elin­aikaker­toimella työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Tämä tarkoittaisi sitä, että työkyvyttömyyseläkkeiden ja samalla kaikkien työkyvyttömyyseläkkeen tapaan laskettavien etuuksien laskentatapa muuttuisi paremmin vanhuuseläkkeisiin kyt­keytyväksi.

Lisäksi ehdotetaan, että elin­aikaker­roin al­kai­si vaikuttaa vasta sellaisiin työkyvyttö­myyseläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on vuonna 2010 tai sen jälkeen. Nykylain mu­kaan elin­aikaker­rointa ei sovelleta, jos työ­kyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on sat­­tunut ennen vuotta 2006. Tätä suojausta jat­kettaisiin vielä vuoteen 2010 saakka, koska samasta ajankohdasta tulisivat voimaan myös työkyvyttömyyseläkkeen tasoa nostavat lain­muutokset.

Tulevan ajan osuus työkyvyttömyyseläk­keessä

Työkyvyttömyyseläkkeen tason nostami­seksi tulevan ajan karttumisprosenttia ehdo­tetaan muutettavaksi 1,5 prosentiksi 63 vuo­den ikään saakka. Muutos nostaisi kaikkien tulevan ajan osaa sisältävien työkyvyttö­myyseläkkeiden tasoa, mutta suurin vaikutus olisi alle 50-vuotiaana työkyvyttömäksi tule­vien eläkkeisiin. Ehdotus myös yksinkertai­staisi tulevan ajan laskentaa. Työnteosta kart­tu­isi edelleen tätä enemmän eläkettä 53 ikä­vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta.

Työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeenosaa lasketaan pääsääntöisesti viiden sairastumista edeltäneen vuoden ansioiden perusteella. Nuorena työkyvyttömäksi tulleil­la tähän viiden vuoden aikaan sisältyy usein opiskelu- tai lastenhoitoaika, jolloin ne hei­kentävät nuoren työkyvyttömyyseläketurvaa.

Tulevan ajan tarkoituksena on korvata sitä eläkekertymää, jonka henkilö olisi saanut, jos hän ei olisi tullut työkyvyttömäksi. Siksi tut­kintoon johtavan opiskelun ja alle kolmivuo­tiaan lapsen kotihoidontuen aika otettaisiin myös huomioon tulevan ajan ansiota lasket­taessa vastaavasti kuin työttömyysturvan pe­ruspäiväraha-aika. Näiden aikojen huomioon ottaminen nostaisi tulevan ajan ansiotasoa lähemmäksi sitä, mitä se olisi voinut olla il­man työkyvyttömyyttä.

Kertakorotus

Työkyvyttömyyseläkkeiden tason paranta­miseksi ehdotetaan työkyvyttömyyseläkkei­siin sovellettavaa kertakorotusta nostettavak­si. Jos työntekijä on korotusvuoden alussa korkeintaan 31-vuotias, olisi korotusprosentti 25. Korotus alenisi yhden prosenttiyksikön jokaista ikävuotta kohti päättyen samassa iässä kuin nykyisin. Tällä muutoksella olisi erityisesti nuorena työkyvyttömäksi tulevien eläketurvaa parantava vaikutus.

Perhe-eläkkeet

Ehdotettava elin­aikaker­roinmalli johtaa sii­hen, että perhe-eläkkeisiin tehtävää elin­ai­ka­ker­rointa on muutettava. Vaikka merkittävä tekijä esityksessä kuvatussa perhe-eläkkeen elin­aikaker­toimen muutostavassa on mallin teknisen toteuttamisen yksinkertaisuus ja sel­keys, toteuttaa ehdotettava perhe-eläkkeen elin­aikaker­roinmalli myös oikeudenmukai­semmin elin­aikaker­toimen vaikutusta valta­osaan etuuden saajista. Erityisesti vanhem­milla leskillä elin­aikaker­toimen leskeneläket­tä alentava vaikutus lieventyisi tai poistuisi kokonaan. Nuoremmilla leskillä ja lapsilla elin­aikaker­toimen muutos kompensoituisi työkyvyttömyyseläkkeen tason parannuksil­la. Nykyisen mallin säilyttäminen entisellään, kun muutoksia tehdään muihin eläkkeisiin, vaikeuttaisi huomattavasti järjestelmän toi­mintaa ja johtaisi eläkejärjestelmää mutkista­viin epäjohtonmukaisuuksiin.

Esityksen mukaan elin­aikaker­rointa ei poistettaisi nykyiseen tapaan perhe-eläkettä laskettaessa, vaan perhe-eläke laskettaisiin suoraan siitä edunjättäjän työeläkelakien mu­kaisesta eläkkeestä, jota edunjättäjä tosiasial-

lisesti sai kuolinhetkellä. Siten perhe-eläkettä laskettaessa edunjäntäjän eläkkeessä olisi huomioituna elinaikakerroin, eikä perhe-eläkettä tarkistettaisi tämän jälkeen millään muulla elinaikakertoimella. Tämä korottaisi erityisesti ikääntyneiden leskien leskeneläkkeen tasoa nykylakiin verrattuna.

Edunjäntäjän elinaikakerroin vähentäisi perhe-eläkettä edunjäntäjän eläköitymisiän tai enintään 62 vuoden iän mukaisella kertoimella eikä sen ajankohdan mukaisella elinaikakertoimella, jolloin leskeneläkkeen vähentäminen tapahtuu. Tämä merkitsisi leskeneläkkeen korottamista.

Koska avioparit useimmiten ovat melko samanikäisiä, olisi edunjäntäjän elinaikakertoimen käyttäminen lesken eläkkeen määrän kannalta kohtuullisempaa ja lievempää. Jos perhe-eläkkeen pohjana käytettäisiin vanhemmalle henkilölle laskettua elinaikakerrointa kuin nykyisin mukaan, perhe-eläkkeen määrä olisi nykyisin mukaisa suurempi. Koska perhe-eläkkeen pohjana on edunjäntäjän saama eläke, ulottuisi elinaikakertoimen vaikutus myös lapseneläkkeeseen. Lapseneläkkeen määrä kuitenkin nousisi työkyvyttömyyseläkkeeseen samalla tehtävien parannusten johdosta. Näin perhe-eläkkeen määräytyminen myös selkeytyisi, koska sen pohjana olisi aina edunjäntäjälle maksettava eläke.

Elinaikakerrointa koskevat muutokset tulisivat voimaan vuoden 2010 alusta. Elinaikakerrointa ei sovellettaisi perhe-eläkkeisiin, jotka ovat jo tällä hetkellä maksussa. Elinaikakerroin tulisi sovellettavaksi sellaisiin perhe-eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu vuonna 2010 tai sen jälkeen ja joissa edunjäntäjän omaan eläkkeeseen on sovellettu tai tulee sovellettavaksi elinaikakerroin.

Lisäksi ehdotetaan yksinkertaistettavaksi perhe-eläkkeen kertakorotukseen liittyvää toimeenpanoa siten, että kertakorotus liitetäisiin suoraan maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen ilman, että maksussa oleva perhe-eläke jouduttaisiin laskemaan kertakorotushetkellä kokonaan uudestaan. Muutos myös toteuttaisi nykyistä paremmin sitä periaatetta, että kertakorotus kompensoi indeksin heikennystä, joka realisoituu vain maksussa olevaan eläkkeeseen.

Elinaikakertoimen vaikutuksen lieventämisen johdosta perhe-eläkkeen kustannukset kasvaisivat hieman nykyiseen lakiin verrattuna. Vastaava kustannussäästö saavutettaisiin muuttamalla leskeneläkkeen vähentämisessä käytettäväksi rajamääräksi 596 euroa vuoden 2009 indeksitasossa. Leskeneläkettä vähennettäisiin, jos lesken oma työeläke ylittäisi tämän rajan. Tätä rajaa pienempi lesken oma työeläke ei vähentäisi leskeneläkettä lainkaan.

Yksi rajamäärä nykyisen kahden sijaan, selkeyttäisi samalla lainsäädäntöä tehden eläkkeen määräytymisen ymmärrettävämmäksi ja yksinkertaistaisi työeläkelakien toimeenpanoa. Yhden rajan käyttöönotto parantaisi pienituloisten leskien asemaa, mutta suurempituloisten leskien leskeneläke vähenisi hieman nykyisen lain mukaiseen eläketasoon verrattuna.

Osa-aikaeläke

Yhtenä keinona eläkemenojen hallitsemiseksi ehdotetaan, että osa-aikaeläkkeen ikäraja nostettaisiin 60 ikävuoteen. Tämä koskisi vuonna 1953 ja sen jälkeen syntyneitä henkilöitä. Lisäksi poistettaisiin säännökset eläkkeen kartumisesta ansionaleneman perusteella. Tämän jälkeen vanhuuseläke koostuisi osa-aikaeläkkeen alkamiseen mennessä ansaitusta eläkkeestä sekä osa-aikatyöstä ansaitusta eläkkeestä.

Eläkekarttuma vuorotteluvapaan ajalta

Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmis teillä hallituksen esitys vuorotteluvapaata koskevan lain vakinaistamiseksi ja tarkoitus on, että lakimuutos tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Samasta ajankohdasta lukien muutettaisiin eläkkeen karttumisen määrää vuorottelukorvauksen perusteena olevista ansioista, jotta vuorotteluvapaalla olosta ei kertyisi parempaa eläkettä kuin esimerkiksi työkyvyn menetyksen johdosta sairauslomalla olevalle.

Esityksessä ehdotetaan, että vuorottelukorvauksen perusteena olleesta palkasta 55 prosenttia kartuttaisi eläkettä nykyisen 75 prosentin sijasta. Ehdotettu muutos pienentäisi huomioon otettavien ansioiden määrää, ja si-

ten myös vuorotteluvapaan ajalta karttuvaa eläkettä. Käytännössä pienennys ei kuitenkaan heikentäisi merkittävästi henkilön eläkkeen määrä, koska vuorotteluvapaan kesto on enintään vuosi.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Muutokset tulisivat voimaan siten, että elinaikakertoimeen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ja perhe-eläkkeeseen liittyviä muutoksia sovellettaisiin eläketapahtuman sattuessa vuonna 2010 tai myöhemmin ja osa-aikaeläkkeen osalta vuodesta 2011 alkaen. Laskelmia laadittaessa muutoksilla ei ole ajateltu olevan vaikutusta työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuuksiin tai työllisyysasteeseen. Menovaikutusta arvioitaessa on otettu huomioon, että työkyvyttömiä kuolevuus ylittää väestön keskimääräisen kuolevuuden ja että työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvien karttu-

nut eläke ja tulevan ajan ansio ovat matalampia kuin työssä jatkavien. Nämä piirteet korostuvat nuorena työkyvyttömäksi tulevilla.

Osa-aikaeläkkeitä koskevan ehdotuksen mukaan osa-aikaeläkkeen ikärajaksi tulisi nykyisen 58 sijaan 60 vuotta ja eläkkeen karttuminen ansion alenemasta lakkaisi. Nämä muutokset tulisivat voimaan siten, että uusia sääntöjä sovellettaisiin vuonna 1953 ja myöhemmin syntyneisiin. Sillä, että eläkkeen karttuminen ansion alenemasta loppuu, ei ole oletettu olevan vaikutusta osa-aikaeläkkeen suosioon. Toisaalta osa-aikaeläkkeen poistuminen alle 60-vuotiailta ei laskelmassa vaikuta työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvien määriin.

Vaikutukset eläkemenoihin ovat KuEL:ssa ja VaEL:ssa hieman erilaiset. Tämä johtuu henkilöstön erilaisesta rakenteesta. Lisäksi VaEL:n piirissä oleva henkilöstö on vähenevässä ja täten muutosten vaikutus suhteessa palkkoihin on VaEL:ssa suurempi.

Taulukko 1: Ehdotuksen vaikutukset eläkemenoihin, KuEL

KuEL	2015	2020	2025	2035	2055
Vaikutus työeläkemenoon (milj. €)*	-12	-6	5	30	65
- Työkyvyttömyys- ja perhe-eläke	7	19	35	70	131
- Osa-aikaeläke	-19	-25	-30	-40	-66
Vaikutus palkkasummaan (milj. €)*	31	30	33	38	54
Vaikutus % palkoista	-0.14	-0.10	-0.04	0.07	0.16

*2008 hinnoin

Taulukko 2: Ehdotuksen vaikutukset eläkemenoihin, VaEL

VaEL	2015	2020	2025	2035	2055
Vaikutus työeläkemenoon (milj. €)*	4	4	9	14	20
- Työkyvyttömyys- ja perhe-eläke	4	9	15	26	30
- Osa-aikaeläke	0	-5	-6	-12	-10
Vaikutus palkkasummaan (milj. €)*	3	5	3	11	16
Vaikutus % palkoista	-0.06	-0.06	-0.13	0.20	0.21

*2008 hinnoin

Muutosten vaikutus työkyvyttömyyseläkkeinä alkavien eläkkeiden pääoma-arvoon on keskimäärin 6—7 prosenttia tulevan vuosikymmenen aikana. Muutoksilla on suurempi

vaikutus lähitulevaisuudessa alkaviin eläkkeisiin kuin myöhemmin alkaviin eläkkeisiin.

3.2 Vaikutukset eläkkeensaajien asemaan

Elinaikakertoimeen ja työkyvyttömyyseläkkeen tasoon liittyvät lainmuutosehdotusten etuusvaikutukset riippuvat muun muassa henkilön syntymävuodesta, eläkkeen alkamisikästä ja siitä tarkastellaanko eläkkeen alkua, vanhuuseläkkeen alkuhetkeä vai koko eläkkeen elinkaaren aikaisia tuloja. Lopullinen vaikutus henkilön elinkaaren aikaisiin eläketuloihin riippuu myös toteutuvasta elinajan pituudesta.

Elinaikakerrointa ei sovellettaisi työkyvyttömyyseläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on ennen vuotta 2010. Elinaikakerrointa ei siis sovellettaisi lainkaan jo nyt työkyvyttömyyseläkkeellä olevien eläkkeisiin. Sen sijaan työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotuksen parantaminen koskee myös jo eläkkeellä olevia, jos kertakorotus muutoin tulee sovellettavaksi.

Elinaikakertoimen soveltamismuutosta lukuun ottamatta työkyvyttömyyseläkkeeseen ehdotetut muutokset nostavat etuustasoa. Etuustasoa nostavat työkyvyttömyyseläkkeiden kertakorotusprosentin nostaminen, tulevan ajan karttuman korottaminen, elinaikakertoimen soveltaminen vain eläkkeen karttuneeseen osaan sekä opiskelu- ja lastenhoitoajan sisällyttäminen tulevan ajan ansion laskentaan. Vaikka elinaikakertoimen soveltamisajankohdan muutos alentaakin työkyvyttömyyseläkkeen tasoa, nostaa se kuitenkin vanhuuseläkkeen tasoa verrattuna nykyiseen lakiin, koska sovellettavaksi tulee vanhemman kohortin elinaikakerroin. Lähitulevaisuudessa alkavissa eläkkeissä myös työkyvyttömyyseläkkeen taso on nykyistä suurempi, sillä tulevan ajan karttuman nousu tulee voimaan heti täysipainoisesti, mutta elinaikakertoimen työkyvyttömyyseläkettä alentava vaikutus tulee etuuksiin vasta ajan kuluessa.

Koska muutokset kasvattavat tulevan ajan merkitystä, etuustaso tyyppillisesti nousi nuorilla henkilöillä, jotka ovat jo ehtineet vakiinnuttaa asemansa työelämässä. Nuoria tiiviisti työelämässä olevia ja sittemmin työkyvyttömäksi tulevia henkilöitä on kuitenkin vähän. Tämä vähentää muutosten vaikutusta keskimääräiseen etuustasoon tai eläke-

menoon. Kertakorotuksen muutos nostaa sekä karttuneen että tulevan ajan eläkkeen tasoa, jos eläke alkaa 50-vuotiaana tai sitä nuorempana.

Lähellä eläkeikää olevien henkilöiden osalta työkyvyttömyyseläkkeeseen sovellettava elinaikakerroin on lähes samansuuruinen kuin vanhuuseläkkeelle siirtyville. Elinaikakerrointa kuitenkin sovelletaan vain ansaittuun eläkkeen osaan, mikä vähentää elinaikakertoimen merkitystä nykyisestä. Lisäksi elinaikakerroin on vanhuuseläkkeelle työhön asti jatkaneeseen nähden hieman lievempi, jos henkilö jää työkyvyttömäksi ennen 62 vuoden iän täyttämistä. Mutta myös vanhempien henkilöiden työkyvyttömyyseläketaso paranee tulevan ajan karttumisprosenttia muutettaessa siten, että karttumisprosentti on entisen 1,3:n sijaan 1,5. Kokonaisvaikutus työkyvyttömyyseläkkeen tasoon on lähivuosina joko positiivinen tai neutraali, mutta ajan myötä elinaikakertoimen arvon pienentyessä eläketaso voi olla pienempi kuin nykyisin. Toisaalta vanhuuseläkkeen taso on korkeampi kuin nykyisissä, joten vaikutukset elinkaaren aikaisiin eläketuloihin ovat pääasiassa positiiviset.

Vaikka uudistus nostaa keskimääräistä etuustasoa, joissakin tapauksissa etuustaso verrattuna nykyisen lain mukaan laskettavaan etuuteen voi myös laskea. Esimerkiksi sellaisen yli 50-vuotiaana eläkkeelle siirtyvän henkilön, jonka eläkkeessä ei ole tulevan ajan osuutta, eläketaso olisi pienempi kuin nykyisen lain mukaan laskettu eläke. Tässäkin tilanteessa vanhuuseläke nousisi nykyisen mukaisesta, koska nuoremman kohortin elinaikakerroin tulee sovellettavaksi, mutta työkyvyttömyyseläke pienenee siten, että kokonaisvaikutus olisi nykyisen lain mukaan laskettuun eläketasoon verrattuna negatiivinen.

Opiskelu- ja kotihoidontuki otettaisiin tulevan ajan ansiossa huomioon tietyn kiinteän palkkaperusteen mukaisesti. Nuorina työkyvyttömäksi tulevien koulutustaso alittaa väestön keskimääräisen koulutustason, mikä vähentää opiskelujaksojen huomioon ottamisen merkitystä keskimääräisessä etuustasossa. Kuitenkin joillekin yksilöille opiskelu- ja lastenhoitoajoilla on oleellinen merkitys eläkkeen tasoon. Yksilötasolla opiskelu- ja lastenhoitojaksojen sisällyttäminen tulevan ajan

ansioon nostaa etuustasoa, mutta ei ole eläkemenon kannalta olennainen.

Nykylain mukaan laskien työuran pidentyminen kasvattaa eläkkeen alkumäärää enemmän kuin ehdotettu malli. Ero johtuu siitä, että ehdotetussa mallissa elinaikakerroimen vaikutus kasvaa työuran pidentyessä. Lisävuosien myötä elinaikakerroin vaikuttaa eläkkeen alkumäärään kasvavalla painolla ja leikkaavammalla numeroarvolla. Nykylain mukaan elinaikakerroin ei vaikuta työkyvyttömyyseläkkeen alkumäärään lainkaan ja sen vaikutus vanhuuseläkkeen määrään on riippumaton eläkkeen alkamisistä. Tämä riippumattomuus tekee nykyistä alla esitettävien tarkastelujen näkökulmasta hieman kannustavamman, mutta toisaalta sen ongelma on eläkkeen määrän aleneminen vanhuuseläkeikässä.

Ehdotettu malli korottaa erityisesti nuorena työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvien elinkaa- ren aikana saatavien eläketulojen määrää. Ehdotettu malli antaa useimmille työkyvyttömille korkeamman etuustason kuin nykyinen laki. Verrattuna nykyisiin ehdotus on anteliaampi tulevan ajan karttuman ja vanhuuseläkkeen osalta. Toisaalta työkyvyttömyyseläke erityisesti siltä osin kuin se perustuu karttuneeseen eläkkeeseen voi jäädä nykyisen lain mukaista eläkettä matalammaksi. Tämän vuoksi ne työkyvyttömät, jotka eivät elä vanhuuseläkeikänsä asti ja joiden eläkkeessä tulevan ajan paino on vähäinen, saattavat saada ehdotuksen mukaan vähemmän eläkettä kuin nykyisen lain mukaan. Pienituloisilla eläkkeensaajilla kansaneläke kompensoi osittain työeläketulojen vähenemistä.

Ehdotuksen mukaan perhe-eläkkeissä vaikuttaisi edunjäntäjälle sovellettu elinaikakerroin. Nykylakiin verrattuna ehdotettu elinaikakerroin kohdistuisi oikeudenmukaisemmin vanhempiin leskiin, joita valtaosa leskeytyvistä on. Nuorempiin etuudensaajiin, kuten aktiivi-ikäisiin leskiin ja lapsiin ehdotetulla elinaikakerroinratkaisulla olisi eläketasoa lievästi pienentävä vaikutus, mutta toisaalta yhdistettynä työkyvyttömyyseläkkeen parannuksiin yhteisvaikutus olisi tyypillisesti positiivinen.

Ehdotettu leskeneläkkeen vähentämisen muutos ei vaikuttaisi leskiin, joilla on lapsia. Muutos parantaisi pienempituloisten lapset-

tomien leskien leskeneläketasoa ja alentaisi hieman suurempituloisten lapsettomien leskien eläketasoa.

Osa-aikaeläkkeen ikäraja ehdotetaan nostettavaksi ja eläkkeen karttuminen ansion alenemasta poistettavaksi. Ikärajan nosto vaikuttaa pidentyneen työnteon kautta osa-aikaeläkkeen jälkeisen vanhuuseläkkeen tasoa nostavasti, mutta karttuman poisto ansion alenemasta alentaa sitä. Lopullinen vaikutus eläketasoon riippuu siitä, millaisia valintoja vakuutetut tekevät uuden lainsäädännön valitessa. Alustavan arvion mukaan muutosten yhteisvaikutus on lievästi vanhuuseläkkeiden tasoa alentava.

3.3 Vaikutukset eri sukupuolten asemaan

Työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuudessa ei ole sukupuolten välillä mainittavia eroja. Elinaikakerroimen soveltaminen karttuneeseen eläkkeeseen koskee samalla tavalla molempia sukupuolia. Muutoksesta hyötyvät eniten ne, joilla ansaittu eläke suhteessa tulevaan aikaan on pieni.

Elinaikakerroimen soveltamisajankohdan muutos alentaa työkyvyttömyyseläkkeen tasoa, mutta nostaa vanhuuseläkkeen tasoa verrattuna nykyiseen lakiin, koska sovelletta- vaksi tulee vanhemman kohortin elinaikakerroin. Muutos hyödyttää eniten niitä, jotka ovat pitkään vanhuuseläkkeellä, eli pidem- män elinajan vuoksi naisia hieman enemmän kuin miehiä.

Tulevan ajan karttumisprosentin paranemi- nen nostaa työkyvyttömyyseläkkeen tasoa ja kertakorotuksen tason nostaminen erityisesti nuorena työkyvyttömäksi tulleiden eläketasoa. Kun eläkkeiden alkavuudessa ei ole su- kupuolten välillä mainittavia eroja iän suh- teen, karttumisprosentin ja kertakorotuksen paraneminen nostaa molempien sukupuolten eläketasoa yhtä yleisesti.

Tulevan ajan palkkaan sisällytettävä opis- kelun ja lapsenhoitoajan mukainen laskennal- linen ansio kaksinkertaisena nostaa niiden työkyvyttömyyseläkeläisten eläketasoa, joilla eläketapahtumaa edeltävään aikaan ajoittuu opiskelua ja alle 3-vuotiaan lapsen hoitoa ko- tona. Vaikka työkyvyttömyyseläketapahtu- mia on alle 35-vuotiailla naisilla ja miehillä

jokseenkin yhtä paljon, muutos parantaa hieman useammin työkyvyttömäksi tulevien naisten kuin miesten eläketasoa, sillä hoitovapaat ovat yleisempiä naisilla kuin miehillä. Myös opiskelua ajoittunee työkyvyttömyyttä edeltävään aikaan naisille miehiä useammin. Tutkintojen suorittaminen on naisilla miehiä yleisempää. Opiskelu ja lapsenhoitoaikojen huomioon ottaminen tulevan ajan palkassa parantaa eniten nuorimpien naisten työkyvyttömyyseläkkeen tasoa ja kaventaa siten sukupuolten eläke-eroa.

Leskeneläkkeen määräytyminen edunjättäjän eläkkeestä, johon elinaikakerrointa on sovellettu, on edunsaajalle pääsääntöisesti nykyistä mallia edullisempaa. Säännös on sama molemmille sukupuolille. Sukupuolten kuolleisuuseroista johtuen edunjättäjä on useammin mies kuin nainen. Muutos parantaa siten useammin nais- kuin miesleskien perhe-eläkettä.

Toinen merkittävä leskeneläkkeen määräytymistä koskeva muutos liittyy laissa määriteltyyn vähennysperusteeseen. Ehdotuksen mukaan käytössä olisi yksi 596 euron vähennysraja. Kun vähennysperusteen alaraja poistuisi, lesken pienet työeläkkeet eivät leikkaisi leskeneläkettä lainkaan. Pientä omaa työeläkettä saavat lesket saisivat leskeneläkkeen täytenä. Toisaalta rajan madaltuminen merkitsisi sitä, että suurempaa omaa työeläkettä saavien leskien leskeneläke pienenis aikaisempaa enemmän. Leskeneläke pienenis aina, kun lesken oma työeläke ylittää 596 euron rajan.

Leskeneläkkeen vähennyksessä käytettäväksi ehdotetun 596 euron rajan alle olisi jäänyt vuonna 2008 leskeksi jääneiden omista työeläkkeistä KuEL:ssa sekä miesten että naisten eläkkeissä 56 prosenttia ja VaEL:ssa miesten eläkkeissä 51 prosenttia ja naisten eläkkeissä 53 prosenttia. Vastaavasti 596 euron rajan ylitti leskien omista työeläkkeistä KuEL:ssa sekä miesten että naisten eläkkeissä 44 prosenttia ja VaEL:ssa miesten eläkkeissä 49 prosenttia ja naisten eläkkeissä 47 prosenttia. Kun sukupuolten ansioeroista ja työuran eroista johtuen miesten työeläkkeet ovat naisten eläkkeitä suuremmat, alarajan poisto parantaa useammin nais- kuin miesleskien leskeneläkettä.

Vuonna 2008 alkaneissa leskeneläkkeissä niiden leskien osuus, joilla leskeneläke jäi nollan suuruiseksi, oli KuEL:ssa miehillä 22 prosenttia ja naisilla 3 prosenttia ja VaEL:ssa miehillä 25 prosenttia ja naisilla 3 prosenttia. Rajan madaltuminen voi nostaa näiden leskien osuutta, ja miehillä suuremman omaeläkkeen vuoksi enemmän kuin naisilla.

Ehdotuksen mukaan osa-aikaeläkkeen alaikäraja nousee 60 vuoteen ja ansion alenemasta kertyvä karttuma poistuu. Potentiaalisten osa-aikaeläkkeelle siirtyjien osuus supistuu, kun ikäraja nostetaan kahdella vuodella. Miesten ja naisten työhön osallistumisessa ei juuri ole eroa 58—60 vuoden iässä. 60-vuotiaista naisista on työssä 55 prosenttia ja miehistä 56 prosenttia.

Vuosina 2005—2008 miesten osa-aikaeläkealkavuus on ollut hieman naisten alkavuutta matalampi. Keskimäärin osa-aikaeläkealkavuus on KuEL:ssa 2,5 prosenttia, naisten 2,5 prosenttia ja miesten 2,4 prosenttia ja VaEL:ssa keskimäärin 2,5 prosenttia, naisten 2,8 prosenttia ja miesten 2,2 prosenttia. Molemmilla sukupuolilla alkavuus on suurimmillaan alaikärajan kohdalla ja alenee ikävuosi ikävuodelta. Ehdotettujen säännösten mukaan ansion alenemasta ei enää kartu eläkettä. Tämä muuttaa tuntuvimmin niiden vanhuuseläkettä, jotka vähentävät työaika eniten. Osa-aikaeläkettä koskevien tutkimusten mukaan palkansaajamiehet ja -naiset lyhentävät työaikaansa yhtä paljon.

4 Asian valmistelu

Esitys perustuu työmarkkinoiden keskusjärjestöjen tammikuussa 2009 tekemiin työmarkkinajärjestöjen eläkepolitiikkaa ja työtömyysturvaa koskeviin esityksiin vuosille 2009—2014. Hallituksen esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä kuntien eläkevakuutuksen ja Valtiokonttorin kanssa. Esityksestä on käyty yhteistoimintaneuvottelut sekä kuntien että valtion henkilöstön pääsopijajärjestöjen kanssa.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Tämä esitys koskee kuntien ja valtion työeläkejärjestelmään ehdotettavia lainmuutok-

sia. Vuoden 2005 voimaan tulleen työeläkejärjestelmän kokonaisuudistuksen jälkeen yksityisen ja julkisen alan eläkejärjestelmien sisällöt ovat vastanneet pitkälti toisiaan. Hallitus on jo aiemmin antanut eduskunnalle esi-

tyksen yksityisen työeläkejärjestelmän vastaavista muutoksista (HE 68/2009). Tämän esityksen ehdotukset ovat samansisältöiset kuin yksityisen alan esitykset ja niiden tulisi tulla voimaan samanaikaisesti.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta

14 §. Osa-aikaeläke. Pykälän 1 momentin johdantokappaleessa säädetään osa-aikaeläkkeen ikärajoista. Osa-aikaeläkkeen saamisen alaikäraja ehdotetaan nostettavaksi 58 vuodesta 60 vuoteen. Muutos koskisi vuonna 1953 ja sen jälkeen syntyneitä työntekijöitä.

40 §. Karttumisprosentit. Pykälän 2 momentissa säädetään eläkkeen karttumisesta työkyvyttömyyseläkkeissä eläkettä kartuttavalta tulevalta ajalta. Tulevalla ajalla tarkoitetaan aikaa työkyvyttömyyden alkamisesta 63 vuoden iän täyttämiseen tai mahdolliseen tätä alempaan ammatilliseen eläkeikään. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että eläkettä karttuisi tulevalta ajalta aina 1,5 prosenttia vuodessa työntekijän tulevan ajan perusteena olevista ansiosta. Nykyinen 1,3 prosentin vuosikarttuma 50 vuoden iän täyttämisen jälkeen ehdotetaan poistettavaksi.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi vastaava muutos eläkkeen karttumisesta työkyvyttömyyseläkkeellä oloajalta. Työkyvyttömyyseläkkeellä oloaika kartuttaa eläkettä, kun työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä eläke uusien perusteiden. Eläkettä karttuisi työkyvyttömyyseläkkeellä oloajalta aina 1,5 prosenttia vuotta kohden riippumatta työntekijän iästä.

51 §. Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä. Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi, koska eläkettä ei enää karttuisi osa-aikaeläkkeellä oloajalta. Otsikko olisi nykyisen eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeellä oloajalta sijasta eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä.

Pykälän 1 momentin mukaan osa-aikaeläkkeellä oloajalta karttuu vanhuuseläkettä 0,75 prosenttia vuodessa ja työkyvyttömyyseläkettä 1,5 prosenttia kokoaikatyön ja osa-aikatyön erotuksesta eli ansionalenemasta. Pykälän 1 momentti ehdotetaan kumottavaksi siten, että eläkekarttuma osa-aikaeläkkeellä oloajalta poistuisi. Samoin ehdotetaan kumottavaksi pykälän 2 momentti, jossa sääde-

tään ansionaleneman perusteella määräytyvän tulevan ajan eläkkeenosan karttumasta.

52 §. Eläkkeeseen oikeuttavat etuudet. Pykälän 3 momentin mukaan vuorotteluvapaan aikana karttuu eläkettä 75 prosentista vuorotteluvapaakorvauksen perusteena olevasta palkasta. Säädestä ehdotetaan muutettavaksi niin, että eläkettä karttuisi vain 55 prosentista etuuden perusteena olevasta palkasta.

53 §. Tuleva aika. Pykälän 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi säännökset siitä, että tulevan ajan ansioissa otetaan huomioon myös osa-aikaeläkkeen ansionalenemaa vastaava vuosiansio.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jossa säädettäisiin tulevan ajan ansiota määrättäessä huomioon otettavaksi myös VEKL:n mukaiset etuudet. VEKL:n mukaisen etuuden perusteena oleva laskennallinen tulo on 523,61 euroa kuukaudessa vuoden 2004 tasossa. Kyseinen määrä otettaisiin huomioon kaksinkertaisena eli vuoden 2009 tasossa 1 248,29 euron suuruisena. Nämä ansiot otettaisiin siten huomioon samalla tavalla kuin työttömyysturvalain mukaiset etuudet.

Pykälän 5 ja 6 momentti ehdotetaan siirrettäväksi uusiksi 6 ja 7 momentiksi. Pykälän 6 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus myös uuteen 5 momenttiin, jotta lastenhoitoaikojen ja opiskelun aikaisen etuuden lukeminen tulevan ajan ansioihin edellyttäisi sitä, että työntekijällä on tulevan ajan tarkastelu-aikana myös työansioita.

54 §. Tulevan ajan ansiot erityistilanteissa. Koska 53 §:n 6 momentti ehdotetaan muutettavaksi uudeksi 7 momentiksi, tämän pykälän 1 momentin 1 kohdassa oleva viittaus 53 §:n 6 momenttiin ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi uuteen 7 momenttiin.

68 §. Eläkkeessä huomioon otettavat ansiot. Pykälän 4 momentissa oleva viittaus lakiin yhteistoiminnasta yrityksissä 725/1978 ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi uuteen vuonna 2007 annettuun lakiin yhteistoiminnasta yrityksissä (334/2007).

72 §. Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus. Kertakorotuksen määrää ehdotetaan korotettavaksi. Korkein korotusprosentti olisi nykyisen 21 sijasta 25 prosenttia ja sitä so-

vellettaisiin työntekijöihin, jotka ovat korotusvuoden alussa 24—31-vuotiaita, kun korkeinta prosenttia voimassa olevan lainsäädännön mukaan sovelletaan alle 27-vuotiaisiin. Korotus alenisi yhden prosenttiyksikön jokaista ikävuotta kohden, kun nykyinen alenema on 0,7 prosenttiyksikköä. Korotuksen pääteikä säilyisi samana eli korotusta sovellettaisiin työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos työntekijä on työkyvyttömäksi tullessaan korkeintaan 50-vuotias. Lisäksi momentin sananmuotoa täsmennettäisiin niin, että kertakorotus laskettaisiin työntekijän maksussa olevasta eläkkeestä.

Pykälän 2 momentissa säädetään perhe-eläkkeen kertakorotuksesta. Voimassa olevan säännöksen mukaan, jos edunjättäjän kuollessaan saamaan eläkkeeseen ei ole tehty kertakorotusta, se tehdään perhe-eläkkeen perusteena olevaan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen, kun työkyvyttömyyseläke ja perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei kuollessaan saanut eläkettä, perhe-eläkkeen perustaksi lasketaan työkyvyttömyyseläke, jota edunjättäjä olisi saanut, jos olisi kuolinpäivänään tullut työkyvyttömäksi. Tällöin kertakorotus lisätään laskennalliseen työkyvyttömyyseläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi vuotta. Toimeenpanon selkeyttämiseksi ehdotetaan, että kertakorotus lisättäisiin suoraan perhe-eläkkeeseen.

73 §. Elinaikakerroin. Pykälässä säädetään eläketurvan sopeuttamisesta yleiseen eliniän muutokseen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä säädettäisiin elinaikakerroimen soveltamisesta vanhuuseläkkeen alkamiseen ja työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittuun eläkkeeseen. Leskeneläkkeeseen ei enää sovellettaisi erikseen elinaikakerrointa vaan perhe-eläkkeen määrä laskettaisiin suoraan edunjättäjän elinaikakerroimella tarkistetusta eläkkeestä. Tästä säädettäisiin tarkemmin 84 §:n 1 momentissa. Nykyinen 3 momentin säännös elinaikakerroimen suuruudesta ehdotetaan siirrettäväksi 1 momenttiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin elinaikakerroimen vaikutusta vanhuuseläkkeeseen. Vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä karttunut eläke tarkistettaisiin kokonaisuudes-

saan työntekijän 62 vuoden iän täyttämiskuudelle vahvistetulla elinaikakerroimella. Jos vanhuuseläke alkaa ennen työntekijän 62 vuoden iän täyttämistä, vanhuuseläke tarkistetaan vanhuuseläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakerroimella.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi elinaikakerroimen vaikutuksesta työkyvyttömyyseläkkeisiin. Työkyvyttömyyseläkkeellä tarkoitetaan sekä täyttä toistaiseksi myönnettyä eläkettä että osatyökyvyttömyyseläkettä. Työkyvyttömyyseläkkeellä tarkoitetaan myös määrääjäksi myönnettyjä työkyvyttömyyseläkkeitä eli kuntoutustukia. Työntekijän työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä karttunut eläke muunnettisiin työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakerroimella. Eläke tarkistettaisiin 62 vuoden iän täyttämiskuudelle vahvistetulla kertoimella, jos työntekijä on työkyvyttömyyden alkaessa 62 vuotta täyttänyt. Muulloin eläke tarkistetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakerroimella.

Elinaikakerrointa sovellettaisiin vain työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä karttuneeseen eläkkeen osaan. Työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkeosuuteen elinaikakerrointa ei sovellettaisi. Eläkkeeseen ei enää sovellettaisi elinaikakerrointa sen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Työkyvyttömyyseläkkeen määrään ei tehtäisi siis enää muutosta sen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Tämä todettaisiin 3 momentissa. Ansaitulla eläkkeellä tarkoitetaan työansioiden, palkattomien aikojen ja VEKL:n perusteella karttunutta eläkettä.

84 §. Perhe-eläkkeen peruste. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että perhe-eläkkeen perusteena olevasta edunjättäjän eläkkeestä ei enää poistettaisi elinaikakerroimen vaikutusta vaan perhe-eläke määrätään sen eläkkeen perusteella, jota edunjättäjä sai kuollessaan. Jos edunjättäjä ei kuollessaan saanut eläkettä, perhe-eläkkeen perusteena käytetään edunjättäjän laskennallista työkyvyttömyyseläkettä. Tämä eläke lasketaan niin kuin edunjättäjä olisi kuolinhetkellään tullut työkyvyttömäksi soveltaen 73 §:n mukaisesti elinaikakerrointa eläkkeen työstä karttuneeseen osaan.

89 §. Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että leskeneläkkeen vähentämisessä käytettäisiin nykyisten useampien ansiorajojen tilalla yhtä vähennyksen perustetta. Eläkkeen vähennyksen peruste olisi aina 500 euroa vuoden 2004 indeksitasossa. Siihen ei enää vaikuttaisi edunjäntäjän eläkkeen määrä vaan rajamäärä olisi kiinteä. Muutos yksinkertaistaisi perhe-eläkkeen laskentaa ja lainsäädäntöä.

Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Koska eläkkeen vähentämisen raja olisi kiinteä ja riippumaton edunjäntäjän eläkkeen määrästä, ei lesken eläkkeen vähennystä varten tarvitsisi enää selvittää edunjäntäjän ulkomaisten eläkkeiden määriä. Tämäkin muutos yksinkertaistaa perhe-eläkkeen laskentaa.

128 a §. Eläkkeen maksamisjärjestys. Pykälän 1 momentin 12 kohdassa oleva viittaus laissa ulosottolain 4 luvun 7 §:ään ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi uuden vuonna 2007 annetun ulosottoakaaren (705/2007) 4 luvun 2 §:ään.

157 §. Valitusaika. Pykälän 2 momentissa oleva viittaus 156 §:n 2 momenttiin ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi 153 §:n 3 momenttiin. Momentista ehdotetaan poistettavaksi myös maininta hallituksen jaostosta, koska hallituksessa ei enää lain mukaan ole jaostoja.

159 §. Eläkelaitoksen itseoikaisu. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan korvattavaksi eläkkeenhakija- tai saaja asianosaisella ja viittaus 156 §:n 1 momenttiin viittauksella 154 §:n 1 momenttiin, jossa nykyisin säädetään valitusoikeudesta.

Pykälän 2 momentissa olevat viittaukset tämän lain 156 ja 157 §:ään ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi 12 lukuun, jossa säädetään muutoksenhausta.

160 §. Muutoksenhaku päätösyhdistelmään. Pykälän 4 momentissa oleva viittaus 163 §:ään ehdotetaan poistettavaksi, koska 163 § on kumottu.

162 §. Lainvoimaisen päätöksen poistaminen. Pykälän 5 momentissa oleva viittaus tämän lain 156 ja 157 §:ään ehdotetaan korvattavaksi viittaukseksi 12 lukuun, jossa säädetään muutoksenhausta.

165 §. Tilintarkastus ja tilinpäätös. Pykälän 1 momentissa oleva viittaus tilintarkastuslakiin (36/1994) ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi uuteen vuonna 2007 annettuun tilintarkastuslakiin (459/2007).

1.2 Laki kunnallisen eläkelain voimaannpanolain 3 §:n muuttamisesta

3 §. Kunnallisen eläkelain voimaantullessa sen ulkopuolelle jätettiin ennen vuotta 1940 syntyneet viranhaltijat ja työntekijät, koska heidän eläketurvansa määräytyy kokonaan vuonna 1995 kumotun lisäturvan mukaisesti. Myös heidän jälkeensä määräytyvä perhe-eläke määräytyy vanhojen säännösten mukaan. Koska on perusteltua, että lesken eläkkeen vähennys tehdään kaikilla edunsaajilla samalla tavalla, ehdotetaan, että kunnallisen eläkelain voimaannpanolain 3 §:ään lisätään säännös leskeneläkkeen vähentämisestä. Leskeneläkkeen vähentämiseen sovellettaisiin kaikissa tapauksissa kulloinkin voimassa olevia kunnallisen eläkelain säännöksiä.

1.3 Laki valtion eläkelain muuttamisesta

10 §. Vanhuuseläkkeen määrä. Pykälän 3 momentin sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi, koska se ei vastaa sen tarkoitettua sisältöä. Vuoden 2005 työeläkelainsäädösten muutosten yhteydessä työttömyyseläkeoikeus poistettiin vuonna 1950 tai sen jälkeen syntyneiltä työntekijöiltä. Työttömyyseläke korvattiin oikeudella työttömyyspäivärahaan 65 vuoden iän täyttämiseen saakka (lisäpäiväraha). Samassa yhteydessä työttömyyseläkkeen lakkaaminen korvattiin eläkejärjestelmässä niin, että työntekijällä, joka saa työttömyyspäivärahaa edellä mainitun lisäpäiväoikeuden perusteella, on oikeus saada vanhuuseläke varhennusvähentämättömänä 62 vuoden iässä. Voimassa olevan pykälän sanamuoto ei selkeästi edellytä, että työntekijällä on oikeus työttömyyspäivärahaan lisäpäiväoikeuden perusteella vanhuuseläkehakemuksen tehdessään, vaan säännöksen mukaan riittää, että työntekijä on saanut työttömyyspäivärahaa lisäpäiväiltä. Tämä ei vastaa pykälän tarkoitettua sisältöä, joten säännöksen sanamuoto ehdotetaan tarkistettavaksi vastaamaan sen tarkoitettua sisältöä. Ehdotet-

tu muutos vastaa TyEL:n 12 §:n 3 momenttiin ehdotettua muutosta.

14 §. *Oikeus osa-aikaeläkkeeseen.* Pykälän 1 momentin johdantokappaleessa oleva osa-aikaeläkkeen saamisen ikäraja ehdotetaan nostettavaksi nykyisestä 58 vuodesta 60 vuodeksi. Ikärajamuutos koskisi vuonna 1953 ja sen jälkeen syntyneitä työntekijöitä.

52 §. *Eläkkeen karttuman perusteet.* Lain 58 §:ään ehdotetaan muutosta, jonka mukaan osa-aikaeläkkeellä oloajalta ansion alenemasta ei enää karttuisi eläkettä. Tämän vuoksi myös 52 §:n 1 momentin 3 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi viittaus eläkkeen karttamiseen osa-aikaeläkkeen ajalta.

55 §. *Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta.* Työkyvyttömyyseläke määräytyy työntekijän työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä karttuneesta eläkkeestä sekä, jos tulevan ajan eläkkeen saamisedellytykset täyttyvät, tulevan ajan eläkkeestä. Tuleva aika tarkoittaa aikaa sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuoden iän tai tätä alemman eläkeiän tai eroamisiän. Tältä ajalta työntekijälle lasketaan tulevan ajan eläke. Voimassa olevan säännöksen mukaan tulevan ajan eläkettä karttuu tulevan ajan eläkkeen perusteena olevista ansioista 1,5 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun ja 1,3 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin tuleva aika luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun väliseltä ajalta. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että eläkettä karttuisi tulevalta ajalta aina 1,5 prosenttia vuodessa työntekijän tulevan ajan perusteena olevista ansioista.

57 §. *Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta.* Työkyvyttömyyseläkkeellä oloaika kartuttaa eläkettä, kun työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä eläke uusin perustein. Voimassa olevan säännöksen mukaan eläkettä karttuu päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiosta 1,5 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan työkyvyttömyyseläkeaikaa 50 vuoden iän

täyttämiskuukauden loppuun. Siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan työkyvyttömyyseläkeaikaa 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun väliseltä ajalta, päättyneestä työkyvyttömyyseläkkeestä karttuu eläkettä 1,3 prosenttia vuodessa. Eläkkeen karttumisprosentit päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta ehdotetaan muutettavaksi vastaavalla tavalla kuin tulevan ajan karttumisprosentit. Siten eläkettä karttuisi päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta aina 1,5 prosenttia vuotta kohden riippumatta työntekijän iästä. Ehdotettu muutos selkeyttäisi eläkkeen määräytymistä koskevia säännöksiä.

58 §. *Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana.* Pykälän otsikkoa ehdotetaan tarkistettavaksi pykälän sisältöön ehdotettujen muutosten takia.

Pykälän voimassa olevan 2 ja 3 momentin mukaan työntekijän kokoaikatyön vakiintuneen ansion ja osa-aikatyön ansion erotuksesta eli ansion alenemasta karttuu vanhuuseläkettä 0,75 prosenttia vuodessa ja työkyvyttömyyseläkettä 1,5 prosenttia vuodessa, kun työkyvyttömyyseläke lasketaan osa-aikaeläkkeen aikana alkaneen työkyvyttömyyden perusteella.

Koska vanhuuseläkkeen karttuminen ansion alenemasta ehdotetaan poistettavaksi, pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

Myös pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, sillä ansion alenemasta ei karttuisi uutta eläkettä myöskään työkyvyttömyyseläkettä laskettaessa. Ansion alenemaa ei otettaisi mukaan myöskään työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansioon. Jos tulevan ajan eläkettä karttuisi osa-aikaeläkkeen ansion alenemasta, työntekijä saisi paremman eläkkeen silloin, kun hän jää vanhuuseläkkeelle työkyvyttömyyseläkkeeltä kuin silloin, kun hän jää vanhuuseläkkeelle osa-aikaeläkkeeltä.

62 §. *Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat.* Pykälän 3 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että vuorottelupaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena olevasta ansiosta työeläkettä kartuttaisi 55 prosenttia aikaisemman 75 prosentin sijasta.

63 §. *Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot.* Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot (tulevan ajan ansio) määräytyvät työntekijän tulevan ajan tarkasteluajana saamien työeläkelakien mukaisten työansioiden ja palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella. Työttömyysturvalain (290/2002) mukaisen peruspäivärahan, työmarkkinatuen ja peruspäivärahan suuruisen koulutuspäivärahan sekä julkisesta työvoimapolvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisen koulutustuen ansioperusteena otetaan tulevan ajan ansiota määrättäessä huomioon 1 047,22 euroa (vuoden 2004 taso) kuukaudessa. Tästä säädetään pykälän 4 momentissa. Saman ansioperusteen mukaan otetaan huomioon myös sairausvakuutuslain (1224/2004) mukainen päiväraha niissä tilanteissa, joissa päiväraha on myönnetty työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan suuruisena. Tästä säädetään pykälän 5 momentissa. Lisäksi tulevan ajan ansioihin luetaan voimassa olevan säännöksen mukaan tarkasteluajana maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio ja osa-aikaeläkkeen ansion alenema.

Pykälän 1 momentissa on säännös siitä, miten tulevan ajan ansio lasketaan kuukautta kohden. Tässä yhteydessä 1 momentissa viitataan 4 momentin mukaisesti palkattoman ajan etuuksiin. Laskettaessa tulevan ajan ansiota kuukautta kohden tulee kuitenkin ottaa huomioon myös pykälän 5 momentissa tarkoitettu sairausvakuutuslain mukainen päiväraha ja 6 momentissa tarkoitettut valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003; VEKL) mukaiset etuudet. Tämän vuoksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus pykälän 5 ja 6 momenttiin.

Edellä 58 §:ään ehdotetaan muutosta, jonka mukaan osa-aikaeläkkeen ansion alenemasta ei kartu uutta eläkettä, joka tulisi ottaa huomioon vanhuuseläkettä tai työkyvyttömyyseläkettä osa-aikaeläkkeen jälkeen määrättäessä. Vastaavasti ansion alenemaa ei otettaisi mukaan myöskään työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansioon. Tämän vuoksi 63 §:n 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaukset ansion alenemaan.

Pykälän 6 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan tulevan ajan ansioita määrättäessä otettaisiin huomioon myös työntekijälle tarkasteluajana karttuneet VEKL:n mukaiset etuudet. VEKL:n mukaista etuutta kartuttaa alle kolmivuotiaan lapsen hoitoaika, jolta on maksettu lasten kotihoito ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaista tukea tai vastaavaa Ahvenanmaalla maksettavaa tukea. Lisäksi VEKL:n mukaista etuutta kartuttavat enintään viideltä vuodelta opinnot, joiden tuloksena henkilö on suorittanut ammatillisen perustutkinnon, ammattikorkeakoulututkinnon taikka alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon. VEKL:n mukaiset etuusajat otettaisiin huomioon tulevan ajan ansiossa 1 047,22 euron ansioperusteen mukaan, ja etuusajat huomioitaisiin lain voimaantultua koko tulevan ajan tarkasteluajalta. Huomioon otettava ansioperuste on samansuuruinen kuin silloin, kun tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha, työmarkkinatuki, peruspäivärahan suuruinen koulutuspäiväraha tai julkisesta työvoimapolvelusta annetun lain mukainen koulutustuki perustuksena. Ehdotettu muutos parantaa erityisesti nuorten henkilöiden työkyvyttömyyseläkkeen tasoa.

Voimassa olevan lain 6 momentti siirtyisi uudeksi 7 momentiksi. Pykälän 7 momentissa todetaan, ettei työntekijällä ole oikeutta tulevan ajan etuuteen palkattomien aikojen etuuksien perusteella, ellei työntekijällä ole tarkasteluajana eläkkeeseen oikeuttavia työansioita. Näillä palkattoman ajan etuuksilla tarkoitetaan myös pykälän 5 momentissa tarkoitettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa ja 6 momentissa tarkoitettua VEKL:n mukaista etuusaikaa. Tämän vuoksi 7 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus myös pykälän 5 ja 6 momenttiin.

71 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus.* Pykälän 2 momentissa säädettyä kertakorotusprosenttia sekä ikärajaa, jonka sisällä ylintä kertakorotusprosenttia käytetään, ehdotetaan muutettavaksi. Korkein korotusprosentti olisi nykyisen 21 sijasta 25 prosenttia ja sitä sovellettaisiin työntekijöihin, jotka ovat korotusvuoden alussa 24—31-vuotiaita, kun korkeinta prosenttia voimassa olevan lainsäädännön mukaan sovelletaan alle 27-

vuotiaisiin. Korotus alenisi yhden prosenttiyksikön jokaista ikävuotta kohden, kun nykyinen alenema on 0,7 prosenttiyksikköä. Korotuksen pääteikä säilyisi samana eli korotusta sovellettaisiin työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos työntekijä on työkyvyttömäksi tullessaan korkeintaan 50-vuotias. Lisäksi momentin sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi niin, että kertakorotus laskettaisiin työntekijän maksussa olevasta eläkkeestä.

72 §. Elinaikakerroin. Pykälässä säädetään eläketurvan sopeuttamisesta yleiseen eliniän muutokseen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä säädettäisiin elinaikakerroimen soveltamisesta vanhuuseläkkeen alkamiseen ja työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittuun eläkkeeseen. Nykyinen 3 momentin säännös elinaikakerroimen suuruudesta ehdotetaan siirrettäväksi 1 momenttiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin elinaikakerroimen vaikutuksesta vanhuuseläkkeeseen. Momentin mukaan vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä karttunut vanhuuseläke tarkistettaisiin kokonaisuudessaan 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakerroimella. Jos vanhuuseläke alkaa ennen työntekijän 62 vuoden iän täyttämistä, vanhuuseläke tarkistettaisiin vanhuuseläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakerroimella.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi elinaikakerroimen vaikutuksesta työkyvyttömyyseläkkeeseen. Työkyvyttömyyseläkkeellä tarkoitetaan sekä täyttä, toistaiseksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä että osatyökyvyttömyyseläkettä. Työkyvyttömyyseläkkeellä tarkoitettaisiin myös määräajaksi myönnettyjä työkyvyttömyyseläkkeitä eli kuntoutustukia. Työntekijän työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä karttunut eläke muunnettaisiin työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakerroimella. Työkyvyttömyyseläke tarkistettaisiin 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakerroimella, jos työntekijä on työkyvyttömyyden alkaessa täyttänyt 62 vuotta. Jos työntekijän työkyvyttömyys alkaisi ennen kuin hän on täyttänyt 62 vuotta, työkyvyttömyyseläke tarkistettaisiin työkyvyttömyyden alkamisvuoden elinaikakerroimella.

Elinaikakerrointa sovellettaisiin vain työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittuun eläkkeen osaan. Työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkeosuuteen elinaikakerrointa ei sovellettaisi. Eläkkeeseen ei enää sovellettaisi elinaikakerrointa sen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Työkyvyttömyyseläkkeen määrään ei siis enää tehtäisi muutosta sen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Tämä todettaisiin 3 momentissa. Ansaitulla eläkkeellä tarkoitetaan työansioiden, palkattomien aikojen ja VEKL:n perusteella karttunutta eläkettä.

81 §. Perhe-eläkkeen peruste. Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Esityksen 72 §:ään ehdotetaan muutosta, jonka mukaan elinaikakerrointa sovellettaisiin työkyvyttömyyseläkkeeseen. Tämän mukaisesti 81 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa perhe-eläkkeen perusteena olevasta vanhuuseläkkeestäkään ei poistettaisi elinaikakerroimen vaikutusta, vaan perhe-eläke laskettaisiin suoraan edunjättäjän maksussa olleesta elinaikakerroimella vähennyttä vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyyseläkkeestä.

Voimassa olevan 4 momentin säännöksen mukaan, jos edunjättäjän kuollessaan saamaan työkyvyttömyyseläkkeeseen ei sisällynyt kertakorotusta, kertakorotus lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen, kun työkyvyttömyyseläke ja perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Tilanteessa, jossa edunjättäjä ei kuollessaan saanut eläkettä, perhe-eläkkeen perusteena käytetään laskennallista eläkettä eli eläkettä, jota edunjättäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään. Asiasta säädetään erikseen pykälän 2 momentissa. Tällöin kertakorotus lisätään laskennalliseen työkyvyttömyyseläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi vuotta. Toimeenpanon selkeyttämiseksi ehdotetaan, että kertakorotus lisättäisiin suoraan perhe-eläkkeeseen.

87 §. Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan

muutettavaksi siten, että leskeneläkkeen vähentämisessä käytettäisiin nykyisten useiden eri ansaintarajojen tilalla vain yhtä vähennyksen perustetta (rajamäärää). Eläkkeen vähennyksen peruste olisi 500 euroa kuukaudessa vuoden 2004 indeksitasossa. Vuoden 2009 indeksitasossa se olisi 596 euroa kuukaudessa. Rajamäärään eivät vaikuttaisi edunjättäjän eläkkeet kuten nykyisin, vaan se olisi kiinteä. Muutos yksinkertaistaisi perhe-eläkkeen laskentaa ja lainsäädäntöä.

Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Koska eläkkeen vähentämisen raja olisi kiinteä ja riippumaton edunjättäjän eläkkeen määrästä, ei lesken eläkkeen vähennystä varten tarvitsisi enää selvittää edunjättäjän ulkomaan eläkkeitä.

Pykälän 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska esityksen mukaan leskeneläkettä vähennettäessä sitä ei enää muunnettaisi 72 §:n mukaisella elinaikakerroimella, kuten momentissa säädetään.

2 Voimaantulo

Tämän esityksen elinaikakerrointa, työkyvyttömyyseläkettä, perhe-eläkettä ja vuorotelluvapaata koskevat muutokset ehdotetaan tulemaan voimaan vuoden 2010 alusta.

Esityksen elinaikakerrointa, tulevan ajan karttumisprosenttia ja tulevan ajan perusteen olevia ansioita koskeviin säännöksiin ehdotettuja muutoksia sovellettaisiin vanhuuseläkkeisiin, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen ja työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen.

Esityksessä leskeneläkkeen vähentämistä koskeviin säännöksiin esitettyjä muutoksia sovellettaisiin perhe-eläkkeisiin, joissa leskeneläkkeen vähentäminen tulee tehtäväksi ensimmäisen kerran lain voimaantulon jälkeen. Jos perhe-eläkkeen eläketapahtuma on tapahtunut ennen lain voimaantuloa, mutta vähentäminen tulee ensimmäisen kerran tehtäväksi lain voimaantulon jälkeen, sovelletaan tämän lain säännöksiä. Lakia ei siten sovellettaisi perhe-eläkkeisiin, joissa perhe-eläketapahtuma ja leskeneläkkeen vähennys ovat tapahtuneet ennen tämän lain voimaantu-

loa, vaan näitä koskisivat lain voimaantullessa voimassa olleet säännökset.

Esitykseen sisältyvät osa-aikaeläkkeitä koskevat muutokset ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011. Ehdotetut muutokset koskisivat vuoden 1952 jälkeen syntyneitä henkilöitä. Ennen vuotta 1953 syntyneen henkilön osa-aikaeläkeoikeuteen, eläkkeen karttumiseen osa-aikaeläkkeen ajalta sekä osa-aikaeläkkeen ansion aleneman huomioon ottamiseen tulevan ajan ansioissa sovellettaisiin kuitenkin, mitä tämän lain voimaantullessa voimassa olevassa laissa säädetään. Ennen vuotta 1952 syntyneeseen työntekijään sovelletaan sen lisäksi kunnallisen eläkkeen voimaanpanolain 8 §:n säännöksiä eläkkeen kartumisesta osa-aikaeläkkeellä oloajalta, jos työntekijä jää osa-aikaeläkkeelle vasta 60 vuotta täytettyään. Ennen vuotta 1953 syntyneen henkilön osa-aikaeläkkeen jälkeen myönnettävään työkyvyttömyyseläkkeeseen sovelletaan normaalisti lain voimaantulon jälkeen esityksessä ehdotettuja elinaikakerrointa koskevia säännöksiä.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksessä ei ehdoteta voimassa olevaan lainsäädäntöön nähden sellaisia muutoksia, joilla olisi merkitystä arvioitaessa esitystä perustuslain kannalta. Kyseessä on pääsääntöisesti työkyvyttömyyseläkeläisten aseman parantamista koskevia muutoksia, joilla pyritään turvaamaan erityisesti nuorten työkyvyttömyyseläkeläisten asema ja toimeentulo.

Perustusvaliokunta on katsonut mietinnössään (PeVL 13/1995 vp, s. 2/I), että ”Tavallisella lailla järjestettäviin, jollei jostakin erityisestä syystä muuta johdu, ovat kuuluneet muun muassa säännökset eläkeistä, eläkkeen kertymisestä ja eläkkeiden tavoitetasosta. Tarkoitettunlaisen erityisen syyn on katsottu voivan muodostua lähinnä siitä, että eläkejärjestelyn muutokset toteutetaan tavalla, joka joiltain osin saisi aikaan ansaittuina pidettävien eläke-etujen kohtuuttoman heikennyksen”. Perustuslakivaliokunta on eri yhteyksissä pitänyt henkilön itselleen ansaitsemaa eläke-etua perustuslaissa turvatun omaisuusarvon piiriin kuuluvana.

Esityksessä ehdotetaan osa-aikaeläkkeen saamisen ikärajan nostamista 58 vuodesta 60 vuoteen. Muutos ei kuitenkaan koskisi vuonna 1952 ja sitä aiemmin syntyneitä työntekijöitä. Heillä ikäraja olisi edelleen 58 vuotta. Osa-aikaeläkettä koskevat muutokset tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011. Muutoksilla ei puututa ansaittuihin eläke-etuihin. Osa-aikaeläke ei perustu ansaittuun eläkkeeseen, vaan osa-aikaeläke lasketaan kokoaikatyön vakiintuneen ansion ja osa-aikatyön ansion erotuksesta. Jos 1953 tai sen jälkeen syntynyt henkilö ei pystyisi enää jatkamaan kokoaikaisessa työssään ennen 60 vuoden iän täyttämistä, hänen perustoimeentulonsa olisi edelleen turvattu muilla sosiaaliturvatuksilla vastaavasti kuin muilla alle 60-vuotiailla työntekijöillä. Ehdotuksen osalta ei ole nähtävissä mitään perustuslakivaliokunnan mainitsemaa erityistä syytä, joka heikentäisi eläke-etuja kohtuuttomasti. Vuorotteluvapaalta kertyvän eläkkeen pienentyminen merkitsee vain vähäistä vaikutusta eläkkeen määrään eikä muutoksella puututa ansaittuun etuuteen.

Perustuslakivaliokunta on ottanut kantaa elinaikakertoimen perustuslain mukaisuuteen työeläkeuudistuksen yhteydessä. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 60/2002 vp) todetaan, että ”Oleellisinta valtiosääntöoikeudellisesti valiokunnan mielestä on, että kertoimen käyttöönotto ei kohdistu esimerkiksi vain johonkin eläkeläisryhmään vaan se on yleinen ja pysyväisluonteiseksi tarkoitettu koko eläkejärjestelmän muutos. Elinaikaker-

toimen käyttöönotto ei näin ollen ole valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallista perustuslain omaisuudensuojasäännösten kannalta”. Esityksellä lievennetään elinaikakertoimen vaikutusta työkyvyttömyyseläkkeiden jälkeen myönnettäviin vanhuuseläkkeisiin ja leskeneläkkeisiin voimassa olevaan lainsäädäntöön nähden. Lisäksi voimaantulosäännöksillä suojataan niiden työntekijöiden työkyvyttömyyseläkkeet, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen lain voimaantuloa.

Vakiintuneen tulkinnan mukaan eläkeoikeuksien perustuslainsuojassa on katsottu olleen kysymys nimenomaan ansaituksi katsotun konkreettisen taloudellisen edun suojaamisesta, jonka perusteella perhe-eläkkeiden ei ole katsottu nauttivan perustuslain suojaa. Esityksessä perhe-eläkkeisiin ehdotettavat muutokset ovat lähinnä lainsäädäntöä selkeyttäviä ja yksinkertaistavia. Elinaikaker-toimella vähennetyn eläkkeen ottaminen perhe-eläkkeen perusteeksi pääsääntöisesti parantaa perhe-eläkettä saavien henkilöiden eläkkeiden tasoa.

Ehdotuksilla ei siten heikennetä henkilöiden perustuslain 15 §:n mukaista omaisuudensuojaa eikä 19 §:n 2 momentin mukaista perustoimeentuloturvaa. Ehdotetut lait voidaan käsitellä tavallisena lakina perustuslain 72 §:n mukaisessa järjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**kunnallisen eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 13 päivänä kesäkuuta 2003 annetun kunnallisen eläkelain (549/2003) 89 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1293/2006,

muutetaan 14 §:n 1 momentin johdantokappale, 40 §:n 2 ja 3 momentti, 51 §, 52 §:n 3 momentti, 53 §:n 3 ja 5 momentti, 54 §:n 1 momentti, 68 §:n 4 momentti, 72 ja 73 §, 84 §:n 1 momentti, 89 §:n 1 momentti, 128 a §:n 1 momentin 12 kohta, 157 §:n 2 momentti, 159 §:n 1 ja 2 momentti, 160 §:n 4 momentti, 162 §:n 5 momentti ja 165 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 14 §:n 1 momentin johdantokappale, 40 §:n 2 ja 3 momentti, 51 §, 53 §:n 5 momentti, 54 §:n 1 momentti, 68 §:n 4 momentti, 72 §:n 2 momentti ja 84 §:n 1 momentti laissa 713/2004, 52 §:n 3 momentti, 89 §:n 1 momentti, 128 a §:n 1 momentin 12 kohta ja 160 §:n 4 momentti mainitussa laissa 1293/2006, 53 §:n 3 momentti, 159 §:n 1 momentti ja 162 §:n 5 momentti laissa 461/2008, 72 §:n 1 momentti laissa 638/2009, 73 § mainituissa laeissa 713/2004, 1293/2006 ja 461/2008, 165 §:n 1 momentti laissa 260/2007, sekä

lisätään 53 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 713/2004, 1293/2006 ja 461/2008, uusi 5 momentti, jolloin muutettu 5 ja nykyinen 6 momentti siirtyvät 6 ja 7 momentiksi, seuraavasti:

14 §

Osa-aikaeläke

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on 60—67 -vuotiaalla työntekijällä edellyttäen, että:

40 §

Karttumisprosentit

Tulevan ajan eläke on 53 §:ssä tarkoitetusta tulevan ajan ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden.

Ajalta, jolta työntekijä on saanut työkyvyttömyyseläkettä, eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta eläkkeen päättymiskuukauden loppuun 53 §:ssä tarkoitetun tulevan ajan ansiosta siten kuin 59 §:ssä säädetään 1,5 prosenttia vuotta kohden.

51 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuu eläkettä siten kuin 40 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

52 §

Eläkkeeseen oikeuttavat etuudet

Eläkkeen perusteena on 75 prosenttia 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevasta ansiosta, 65 prosenttia 4—9 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevasta ansiosta tai tötulosta ja 55 prosenttia 2 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevasta ansiosta. Momentin 8 kohdassa tarkoitettu osasairauspäivärahan perusteena

na oleva työtulo on kuitenkin puolet sairauspäivärahan perusteena olevasta työtulosta.

53 §

Tuleva aika

Tulevan ajan ansiota määrättäessä siihen luetaan myös tarkasteluajkaan kohdistuva 52 §:ssä mainitun etuuden perusteena oleva ansio tai työtulo sekä tarkasteluajana maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota vastaava vuosiansio. Äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahan perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon 52 §:n 2 momentissa säädetyn suuruisena.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluajana karttunut valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaista etuutta.

Jos työntekijällä ei ole tarkasteluajana 3—5 momentissa tarkoitettujen ansioiden lisäksi 2 momentissa tarkoitettuja työansioita, työntekijällä ei ole oikeutta tulevan ajan eläkkeeseen.

Jos työntekijän työansiot ovat tarkasteluajana hänen vakiintunutta ansiotasoaan pienemmät alle kolmivuotiaan lapsen hoitamisen vuoksi ja tämän seikan johdosta hänen eläketurvansa olisi alentunut vähintään 20 prosenttia, käytetään sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, työntekijän hakemuksesta 1 momentin mukaisena ansiona sitä työansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt. Tällöin työansioita otetaan kuitenkin huomioon enintään kymmeneltä viimeiseltä vuodelta.

54 §

Tulevan ajan ansiot erityistilanteissa

Sen estämättä, mitä 53 §:n 2 momentissa säädetään, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon myös työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot sen kuukauden lop-

puun, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, jos:

1) työntekijällä ei ole tarkasteluajana yhtenäkkään vuonna sellaisia työansioita, jotka 53 §:n 2, 3 ja 7 momentin mukaan otetaan huomioon tulevan ajan ansiota määrättäessä; tai

2) työntekijällä on 1 kohdassa tarkoitettuja työansioita vain työkyvyttömyyden alkamisvuonna tai sitä edeltävänä vuonna.

68 §

Eläkkeessä huomioon otettavat ansiot

Edellä 3 momentin 10 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa edellytetään lisäksi, että voittopalkkion maksamisesta ei ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta ja että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkiot maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi edellytyksenä on, että asia käsitellään yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (334/2007) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla.

72 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Työkyvyttömyyseläkettä, osatyökyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea korotetaan jäljempänä mainitulla kertoimella sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä eläkkeen tai kuntoutustuen alkamisesta on kulunut viisi kalenterivuotta. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 24—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä. Kertakorotusta ei lisätä kuntoutuskorotukseen. Kertakorotus lasketaan työntekijän maksussa olevan tämän lain mukaisen eläkkeen perusteella.

Jos 1 momentissa tarkoitettu kertakorotus ei sisällynyt edunjättäjän eläkkeeseen, lisätään maksettavaan perhe-eläkkeeseen kerta-

korotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläkkeen perusteena olevan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeen alkamisesta on kulunut viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksettavaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotus määrätään 1 momentissa tarkoitetulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

73 §

Elinaikakerroin

Vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella. Elinaikakertoimena käytetään sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain työntekijän eläkelain 83 §:n nojalla vahvistamaa kerrointa.

Vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Jos vanhuuseläke alkaa ennen tuota vuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta elinaikakertoimella.

84 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläkkeen perusteena on se edunjättäjän vanhuuseläke tai täysi työkyvyttömyyseläke, jota hän sai kuollessaan. Jos edunjättäjä sai työttömyyseläkettä tai 39 §:n 1 momentissa tarkoitettua työkyvyttömyyseläkettä, johon ei ollut lisätty tulevan ajan eläkkeenosaa, tämä eläkkeenosa lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen. Niin ikään perhe-eläkkeen

perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessa ansaitsema uusi eläke.

89 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 88 §:ssä tarkoitettut työeläkkeet ylittävät eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennyksen peruste on 500 euroa kuukaudessa.

128 a §

Eläkkeen maksamisjärjestys

Jos eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen tämän tai muun lain perusteella ja kahdella tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimielimellä taikka muulla taholla on oikeus siihen, eläke maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

12) ulosottoviranomaiselle ulosottokaaren (705/2007) 4 luvun 2 §:n mukaan;

157 §

Valitusaika

Kun eläkelaitoksen valtuuskunnan taikka hallituksen pöytäkirja on tarkistettu, on 153 §:n 3 momentissa tarkoitettut päätökset pidettävä eläkelaitoksessa yleisesti nähtävinä. Tästä on ilmoitettava etukäteen eläkelaitoksen julkisten kuulutusten ilmoitustaululla. Muutoin noudatetaan soveltuvin osin julkisista kuulutuksista annetun lain (34/1925) säännöksiä. Edellä tarkoitetuista päätöksistä on lisäksi ilmoitettava jäsenyhteisöille virkakirjeellä.

159 §

Eläkelaitoksen itseoikaisu

Asianosaisen on toimitettava valituskirjelmä valitusajassa kunnalliselle eläkelaitokselle.

Jos eläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös.

160 §

Muutoksenhaku päätösyhdistelmään

Kun päätösyhdistelmää koskeva valitusasia käsitellään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnassa tai vakuutusoikeudessa tai kun on kysymys lainvoimaisen päätösyhdistelmän poistamisesta tai oikaisemisesta eläkkeensaajan eduksi, sovelletaan tämän lain säännöksiä, jollei vakuutusoikeuslaissa toisin säädetä.

162 §

Lainvoimaisen päätöksen poistaminen

Jos asiassa ilmenee uutta selvitystä, eläkelaitoksen on tutkittava lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu asia uudelleen. Eläkelaitos voi tällöin aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusoikeus voivat menetellä vastaavasti valitusasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin tässä

luvussa eläkettä koskevassa asiassa säädetään.

165 §

Tilintarkastus ja tilinpäätös

Kunnallisen eläkelaitoksen tilien ja hallinnon tarkastuksen suorittaa valtuuskunnan toimikaudekseen valitsema Keskuskaupparikamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastuksessa noudatetaan tilintarkastuslakia (459/2007).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 14 §:n 1 momentin johdantokappale, 51 § ja 53 §:n 3 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2011.

Lain 40 §:n 2 ja 3 momenttia, 53 §:n 5 momenttia ja 73 §:ää sovelletaan vanhuuseläkkeisiin, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen, ja työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeisiin, joissa eläketapahuma on 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen. Lain 89 §:n 1 momenttia sovelletaan perhe-eläkkeisiin, joissa leskeneläkkeen vähennys tehdään ensimmäisen kerran lain voimaantulon jälkeen.

Ennen vuotta 1953 syntyneen työntekijän osa-aikaeläkeoikeuteen, eläkkeen karttumiseen osa-aikaeläkkeen ajalta sekä tulevan ajan ansioon sovelletaan, mitä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa laissa säädetään.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**kunnallisen eläkelain voimaannanolain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 13 päivänä kesäkuuta 2003 annetun kunnallisen eläkelain voimaantulolain (550/2003) 3 §, seuraavasti:

3 §
Kunnallisen eläkelain eläkkeen määräytymistä ja eläkeoikeutta koskevia säännöksiä ei sovelleta viranhaltijaan, työntekijään eikä perhe- tai omaishoitajaan, joka on syntynyt vuonna 1939 tai sitä ennen, eikä hänen jälkeensä myönnettävään perhe-eläkkeeseen. Hänen eläketurvansa ja perhe-eläketurva hänen jälkeensä määräytyvät edelleen kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain sekä 2 §:n 2 momentissa mainitun eläkesään-

nön perusteella, sellaisina kuin ne olivat voimassa ennen kunnallisen eläkelain voimaantuloa. Leskeneläkkeeseen sovelletaan kuitenkin, mitä kunnallisen eläkelain 88—91 §:ssä säädetään.

—
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun valtion eläkelain (1295/2006) 87 §:n 2 ja 4 momentti,

muutetaan 10 §:n 3 momentti, 14 §:n 1 momentin johdantokappale, 52 §:n 1 momentin 3 kohta, 55 §:n 2 momentti, 57 §:n 2 momentti, 58 §, 62 §:n 3 momentin 2 kohta, 63 §:n 1 ja 6 momentti, 71 §:n 2 momentti, 72 §, 81 §:n 1 ja 4 momentti ja 87 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 63 §:n 1 momentti laissa 1035/2008 ja 71 §:n 2 momentti laissa 639/2009, sekä

lisätään 63 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1035/2008, uusi 6 momentti, jolloin muutettu 6 momentti siirtyy 7 momentiksi, seuraavasti:

10 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Varhennusvähennystä ei tehdä, jos työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 momentissa tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella saava työntekijä jää vanhuuseläkkeelle 62 vuoden iässä.

14 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 60—67-vuotiaalla työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

52 §

Eläkkeen karttuman perusteet

Eläkettä karttuu:

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta.

55 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Tulevan ajan eläke on 63 §:ssä tarkoitettusta tulevan ajan ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden.

57 §

Eläkkeen karttumisen päätyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättämiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden.

58 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön aikaisilta palkattomilta ajoilta saatujen 62 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista karttuu eläkettä 53 ja 54 §:n mukaisesti.

62 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

2) 55 prosenttia vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena olevasta ansiosta;

63 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan eläkkeen perusteena oleva työansio (*tulevan ajan ansio*) määrätään niiden työeläkelakien mukaisten työansioiden ja 62 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka työntekijällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (*tarkasteluaika*). Tulevan ajan ansioon luetaan myös tarkasteluaikana maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio. Tulevan ajan ansio on kuukautta kohden näiden tarkasteluaikana saatujen työansioiden, palkattoman ajan etuuksien perusteena olevien tulojen, työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion tulojen ja 4—6 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana karttunut valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaista etuutta.

Jos työntekijällä ei ole tarkasteluaikana eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, tulevan ajan eläkkeenosaa ei lueta eläkkeeseen myöskään 62 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen tai 4—6 momentissa tarkoitettujen tulojen perusteella.

71 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Kertakorotus lasketaan työntekijän maksussa olevan tämän lain mukaisen eläkkeen määrän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 24—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä. Kertakorotusta ei lisätä kuntoutuskorotukseen.

72 §

Elinaikakerroin

Vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella. Elinaikakertoimena käytetään sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vuosittain työntekijän eläkelain 83 §:n nojalla vahvistamaa kerrointa.

Vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakerroimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Jos vanhuuseläke alkaa ennen tuota vuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

la. Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta elin-aikakertoimella.

81 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjäätäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäätäjän eläkkeeseen lisätään edunjäätäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema uusi eläke.

Jos edunjäätjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisällynyt 71 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjäätäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjäätjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 71 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjäätäjän ikä olisi korotushetkellä.

87 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken

86 §:ssä tarkoitetut työeläkkeet ylittävät eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennys on 50 prosenttia lesken 86 §:ssä tarkoitettujen työeläkkeiden ja eläkkeen vähennyksen perusteen erotuksesta. Eläkkeen vähennyksen peruste on 500,00 euroa kuukaudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 14 §:n 1 momentin johdantokappale, 52 §:n 1 momentin 3 kohta, 58 § ja 63 §:n 1 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2011.

Lain 55 §:n 2 momenttia, 57 §:n 2 momenttia, 63 §:n 6 momenttia ja 72 §:ää sovelletaan vanhuuseläkkeisiin, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen, ja työkyvyttömyyseläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen. Lain 87 §:n 1 momenttia sovelletaan perhe-eläkkeisiin, joissa leskeneläkkeen vähennys tehdään ensimmäisen kerran lain voimaantulon jälkeen.

Ennen vuotta 1953 syntyneen työntekijän osa-aikaeläkeoikeuteen, eläkkeen karttumiseen osa-aikaeläkkeen ajalta sekä tulevan ajan ansioon sovelletaan, mitä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa laissa säädetään.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 2 päivänä lokakuuta 2009

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Hallinto- ja kuntaministeri *Mari Kiviniemi*

1.

Laki**kunnallisen eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 13 päivänä kesäkuuta 2003 annetun kunnallisen eläkelain (549/2003) 89 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1293/2006,

muutetaan 14 §:n 1 momentin johdantokappale, 40 §:n 2 ja 3 momentti, 51 §, 52 §:n 3 momentti, 53 §:n 3 ja 5 momentti, 54 §:n 1 momentti, 68 §:n 4 momentti, 72 ja 73 §, 84 §:n 1 momentti, 89 §:n 1 momentti, 128 a §:n 1 momentin 12 kohta, 157 §:n 2 momentti, 159 §:n 1 ja 2 momentti, 160 §:n 4 momentti, 162 §:n 5 momentti ja 165 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 14 §:n 1 momentin johdantokappale, 40 §:n 2 ja 3 momentti, 51 §, 53 §:n 5 momentti, 54 §:n 1 momentti, 68 §:n 4 momentti, 72 §:n 2 momentti ja 84 §:n 1 momentti laissa 713/2004, 52 §:n 3 momentti, 89 §:n 1 momentti, 128 a §:n 1 momentin 12 kohta ja 160 §:n 4 momentti mainitussa laissa 1293/2006, 53 §:n 3 momentti, 159 §:n 1 momentti ja 162 §:n 5 momentti laissa 461/2008, 72 §:n 1 momentti laissa 638/2009, 73 § mainituissa laeissa 713/2004, 1293/2006 ja 461/2008, 165 §:n 1 momentti laissa 260/2007, sekä

lisätään 53 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 713/2004, 1293/2006 ja 461/2008, uusi 5 momentti, jolloin muutettu 5 ja nykyinen 6 momentti siirtyvät 6 ja 7 momentiksi, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

14 §

14 §

*Osa-aikaeläke**Osa-aikaeläke*

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on 58—67-vuotiaalla työntekijällä edellyttäen, että:

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on 60—67-vuotiaalla työntekijällä edellyttäen, että:

40 §

40 §

*Karttumisprosentit**Karttumisprosentit*

Tulevan ajan eläke on 53 §:ssä tarkoitettusta tulevan ajan ansiosta:

Tulevan ajan eläke on 53 §:ssä tarkoitettusta tulevan ajan ansiosta *1,5 prosenttia vuotta kohden*.

1) *1,5 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttämiskauden loppuun;*

2) *1,3 prosenttia vuotta kohden siltä osin*

Voimassa oleva laki

kuin tuleva aika luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja tulevan ajan päättymisen väliseltä ajalta.

Ajalta, jolta työntekijä on saanut työkyvyttömyyseläkettä, eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta eläkkeen päättymiskuukauden loppuun 53 §:ssä tarkoitetun tulevan ajan ansiosta siten kuin 59 §:ssä säädetään:

1) 1,5 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,3 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja tulevan ajan päättymisen välinen aika.

Ajalta, jolta työntekijä on saanut työkyvyttömyyseläkettä, eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta eläkkeen päättymiskuukauden loppuun 53 §:ssä tarkoitetun tulevan ajan ansiosta siten kuin 59 §:ssä säädetään 1,5 prosenttia vuotta kohden.

51 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeellä ololta

Osa-aikaeläkettä saaneen vanhuuseläkkeeseen lisätään osa-aikaeläkkeellä olon ajalta 1/16 prosenttia ja työkyvyttömyyseläkkeeseen 1/8 prosenttia 43 §:ssä säädetystä ansiotulojen erotuksesta jokaiselta kuukaudelta, jolta työntekijä on saanut osa-aikaeläkettä. Tällöin ansiotulojen erotus on se työansiotulojen erotus, jonka perusteella osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran määrätty. Jos osa-aikaeläke on maksettu myös muun työeläkelain perusteella, tämän lain mukainen ansiotulojen erotus on sama suhteellinen osuus erotuksesta kuin tämän lain mukainen eläke on osa-aikaeläkkeiden yhteismäärästä.

Jos osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuvaan eläkkeeseen luetaan mukaan tulevan ajan eläke, tulevalta ajalta eläke lasketaan 40 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti myös 43 §:n 1 momentissa tarkoitettua ansiotulojen erotuksesta.

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuu eläkettä siten kuin 40 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

51 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä

(1 mom. kumotaan)

(2 mom. kumotaan)

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuu eläkettä siten kuin 40 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

52 §

Eläkkeeseen oikeuttavat etuudet

Eläkkeen perusteena on 75 prosenttia 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevasta ansiosta ja 65 prosenttia 4—9 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevasta ansiosta tai työtulosta. Momentin 8 kohdassa tarkoitettu osasairauspäivärahan perusteena oleva työtulo on kuitenkin puolet sairauspäivärahan perusteena olevasta työtulosta.

53 §

Tuleva aika

Tulevan ajan ansioita määrättäessä siihen luetaan myös tarkasteluajanaan kohdistuva 52 §:ssä mainitun etuuden perusteena oleva ansio tai työtulo sekä tarkasteluajanaan maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota ja osa-aikaeläkkeen ansionalenemaa vastaava vuosiansio. Äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahan perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon edellä mainitun pykälän 2 momentissa mainitun suuruisena.

Jos tulevan ajan ansiota määrättäessä työntekijällä ei tarkasteluajanaan ole 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen ansioiden lisäksi 2 momentissa tarkoitettuja työansioita, työntekijällä ei ole oikeutta tulevan ajan eläkkeeseen.

Jos työntekijän työansiot ovat tarkasteluajanaan hänen vakiintunutta ansiotasoaan pienemmät alle kolmivuotiaan lapsen hoitamisen vuoksi ja tämän seikan johdosta hänen eläketurvansa olisi alentunut vähintään 20 prosent-

52 §

Eläkkeeseen oikeuttavat etuudet

Eläkkeen perusteena on 75 prosenttia 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevasta ansiosta, 65 prosenttia 4—9 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevasta ansiosta tai työtulosta ja 55 prosenttia 2 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevasta ansiosta. Momentin 8 kohdassa tarkoitettu osasairauspäivärahan perusteena oleva työtulo on kuitenkin puolet sairauspäivärahan perusteena olevasta työtulosta.

53 §

Tuleva aika

Tulevan ajan *ansiota* määrättäessä siihen luetaan myös tarkasteluajanaan kohdistuva 52 §:ssä mainitun etuuden perusteena oleva ansio tai työtulo sekä tarkasteluajanaan maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota vastaava vuosiansio. Äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahan perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon 52 §:n 2 momentissa *säädety*n suuruisena.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluajanaan karttunut valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskehun ajalta annetun lain mukaista etuutta.

Jos työntekijällä ei ole tarkasteluajanaan 3—5 momentissa tarkoitettujen ansioiden lisäksi 2 momentissa tarkoitettuja työansioita, työntekijällä ei ole oikeutta tulevan ajan eläkkeeseen.

Jos työntekijän työansiot ovat tarkasteluajanaan hänen vakiintunutta ansiotasoaan pienemmät alle kolmivuotiaan lapsen hoitamisen vuoksi ja tämän seikan johdosta hänen eläketurvansa olisi alentunut vähintään

tia, käytetään sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, työntekijän hakemuksesta 1 momentin mukaisena ansiona sitä työansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt. Tällöin työansioita otetaan kuitenkin huomioon enintään kymmeneltä viimeiseltä vuodelta.

54 §

Tulevan ajan ansiot erityistilanteissa

Sen estämättä, mitä 53 §:n 2 momentissa säädetään, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon myös työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot sen kuukauden loppuun, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, jos

1) työntekijällä ei ole tarkasteluaikana yhtenäkkään vuonna sellaisia työansioita, jotka 53 §:n 2, 3 ja 6 momentin mukaan otetaan huomioon tulevan ajan ansiota määrättäessä; tai

2) työntekijällä on 1 kohdassa tarkoitettuja työansioita vain työkyvyttömyyden alkamisvuonna tai sitä edeltävänä vuonna.

20 prosenttia, käytetään sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, työntekijän hakemuksesta 1 momentin mukaisena ansiona sitä työansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt. Tällöin työansioita otetaan kuitenkin huomioon enintään kymmeneltä viimeiseltä vuodelta.

54 §

Tulevan ajan ansiot erityistilanteissa

Sen estämättä, mitä 53 §:n 2 momentissa säädetään, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon myös työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot sen kuukauden loppuun, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, jos:

1) työntekijällä ei ole tarkasteluaikana yhtenäkkään vuonna sellaisia työansioita, jotka 53 §:n 2, 3 ja 7 momentin mukaan otetaan huomioon tulevan ajan ansiota määrättäessä; tai

2) työntekijällä on 1 kohdassa tarkoitettuja työansioita vain työkyvyttömyyden alkamisvuonna tai sitä edeltävänä vuonna.

68 §

Eläkkeessä huomioon otettavat ansiot

Edellä 3 momentin 10 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa edellytetään lisäksi, että voittopalkkion maksamisesta ei ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta ja että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkiot maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi edellytyksenä on, että asia käsitellään yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (725/1978) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla.

68 §

Eläkkeessä huomioon otettavat ansiot

Edellä 3 momentin 10 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa edellytetään lisäksi, että voittopalkkion maksamisesta ei ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta ja että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkiot maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi edellytyksenä on, että asia käsitellään yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (334/2007) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla.

72 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä eläkkeen alkamisesta on kulunut viisi kalenterivuotta. Korotus määrätään työntekijän iän mukaan korotusvuoden alussa siten, että iän ollessa 24—26 vuotta korotusprosentti on 21. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 0,7 prosenttiyksiköllä. Korotusta ei lisätä, jos työntekijä on täyttänyt 56 vuotta. Kertakorotusta ei lisätä kuntoutuskorotukseen.

Jos 1 momentissa tarkoitettu kertakorotus ei sisältynyt edunjättäjän eläkkeeseen tai jos edunjättäjä ei ollut eläkkeellä kuollessaan, lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen se kertakorotus, jonka edunjättäjä olisi saanut, jos työkyvyttömyyseläke olisi jatkunut 1 momentissa tarkoitettun ajan. Kertakorotus lisätään perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke tai kuntoutustuki olisi jatkunut yhteensä viisi täyttä kalenterivuotta.

73 §

Elinaikakerroin

Eläketurva sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen vuoden 2009 jälkeen siten, että vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan työntekijän 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos vanhuuseläke kuitenkin alkaa ennen 62 vuoden iän täyttämivuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Leskeneläke muunnetaan leskeneläkkeen vähennystä tehtäessä kyseiselle vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Kun työkyvyttömyyseläke muuttuu van-

72 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Työkyvyttömyyseläkettä, osatyökyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea korotetaan jäljempänä mainitulla kertoimella sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä eläkkeen tai kuntoutustuen alkamisesta on kulunut viisi kalenterivuotta. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 24—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä. Kertakorotusta ei lisätä kuntoutuskorotukseen. Kertakorotus lasketaan työntekijän maksussa olevan tämän lain mukaisen eläkkeen perusteella.

Jos 1 momentissa tarkoitettu kertakorotus ei sisältynyt edunjättäjän eläkkeeseen, lisätään maksettavaan perhe-eläkkeeseen kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläkkeen perusteena olevan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeen alkamisesta on kulunut viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksettavaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotus määrätään 1 momentissa tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

73 §

Elinaikakerroin

Vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella. Elinaikakertoimena käytetään sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain työntekijän eläkelain 83 §:n nojalla vahvistamaa kerrointa.

Vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunne-

huuseläkkeeksi 62 vuoden iässä tai sen jälkeen, eläke tarkistetaan työntekijän 62 vuoden iän täyttämivuodeksi vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ennen 62 vuoden iän täyttämivuotta, eläke tarkistetaan kuitenkin elinaikakertoimella, joka on vahvistettu sille vuodelle, jona eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

Elinaikakertoimena käytetään sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain työntekijän eläkelain 83 §:n nojalla vahvistamaa kerrointa.

taan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Jos vanhuuseläke alkaa ennen tuota vuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta elinaikakertoimella.

84 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläkkeen perusteena on se edunjättäjän vanhuuseläke tai täysi työkyvyttömyyseläke, jota hän sai kuollessaan. *Tällöin edunjättäjän vanhuuseläkkeessä ei oteta huomioon 73 §:n mukaista eläkkeen muuntoa.* Jos edunjättäjä sai työttömyyseläkettä tai 39 §:n 1 momentissa tarkoitettua työkyvyttömyyseläkettä, johon ei ollut lisätty tulevan ajan eläkkeenosaa, tämä eläkkeenosaa lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen. Niin ikään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessa ansaitsema uusi eläke.

84 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläkkeen perusteena on se edunjättäjän vanhuuseläke tai täysi työkyvyttömyyseläke, jota hän sai kuollessaan. Jos edunjättäjä sai työttömyyseläkettä tai 39 §:n 1 momentissa tarkoitettua työkyvyttömyyseläkettä, johon ei ollut lisätty tulevan ajan eläkkeenosaa, tämä eläkkeenosaa lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen. Niin ikään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessa ansaitsema uusi eläke.

89 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 88 §:ssä tarkoitetut eläkkeet ylittävät eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennyksen peruste on 649,69 euroa kuukaudessa, jos edunjättäjän 84 §:n mukaisesti laskettu eläke ja työeläkelakiin perustuvat eläkkeet yhteensä ylittävät sanotun rahamäärän. Vähennyksen peruste on sanottujen eläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos yhteismäärä

89 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 88 §:ssä tarkoitetut työeläkkeet ylittävät eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennyksen peruste on 500 euroa kuukaudessa.

ylittää 324,77 euroa ja on enintään 649,69 euroa. Muussa tapauksessa vähennyksen peruste on 324,77 euroa.

Eläkkeen vähennyksen perustetta määrättäessä otetaan huomioon I momentissa mainittuja työeläkkeitä vastaava ulkomailta taikka Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella maksettava etuus siten kuin 88 §:n I ja 3 momentissa säädetään.

(3 mom. kumotaan)

128 a §

Eläkkeen maksamisjärjestys

Jos eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen tämän tai muun lain perusteella ja kahdella tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimieliöllä taikka muulla taholla on oikeus siihen, eläke maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

12) ulosottoviranomaiselle ulosottolain (37/1895) 4 luvun 7 §:n mukaan;

128 a §

Eläkkeen maksamisjärjestys

Jos eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen tämän tai muun lain perusteella ja kahdella tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimieliöllä taikka muulla taholla on oikeus siihen, eläke maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

12) ulosottoviranomaiselle *ulosottokaaren* (705/2007) 4 luvun 2 §:n mukaan;

157 §

Valitusaika

Kun eläkelaitoksen valtuuskunnan taikka hallituksen *tai sen jaoston* pöytäkirja on tarkistettu, on 156 §:n 2 momentissa tarkoitetut päätökset pidettävä eläkelaitoksessa yleisesti nähtävinä. Tästä on ilmoitettava etukäteen eläkelaitoksen julkisten kuulutusten ilmoitustaululla. Muutoin noudatetaan soveltuvin osin julkisista kuulutuksista annetun lain (34/1925) säännöksiä. Edellä tarkoitetuista päätöksistä on lisäksi ilmoitettava jäsenyhteisöille virkakirjeellä.

157 §

Valitusaika

Kun eläkelaitoksen valtuuskunnan taikka hallituksen pöytäkirja on tarkistettu, on 153 §:n 3 momentissa tarkoitetut päätökset pidettävä eläkelaitoksessa yleisesti nähtävinä. Tästä on ilmoitettava etukäteen eläkelaitoksen julkisten kuulutusten ilmoitustaululla. Muutoin noudatetaan soveltuvin osin julkisista kuulutuksista annetun lain (34/1925) säännöksiä. Edellä tarkoitetuista päätöksistä on lisäksi ilmoitettava jäsenyhteisöille virkakirjeellä.

159 §

Eläkelaitoksen itseoikaisu

Eläkkeenhakijan tai -saajan on toimitettava 156 §:n 1 momentissa tarkoitettu valituskirjelmä valitusajassa kunnalliselle eläkelaitokselle.

Jos eläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. *Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 156 ja 157 §:ssä säädetään.*

159 §

Eläkelaitoksen itseoikaisu

Asianosaisen on toimitettava valituskirjelmä valitusajassa kunnalliselle eläkelaitokselle.

Jos eläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös.

160 §

Muutoksenhaku päätösyhdistelmään

Kun päätösyhdistelmää koskeva valitusasia käsitellään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnassa tai vakuutusosoikeudessa tai kun on kysymys lainvoimaisen päätösyhdistelmän poistamisesta tai oikaisemisesta eläkkeensaajan eduksi *taikka kun päätösyhdistelmässä on 163 §:ssä tarkoitettu virhe*, sovelletaan tämän lain säännöksiä, jollei vakuutusosoikeuslaissa toisin säädetä.

160 §

Muutoksenhaku päätösyhdistelmään

Kun päätösyhdistelmää koskeva valitusasia käsitellään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnassa tai vakuutusosoikeudessa tai kun on kysymys lainvoimaisen päätösyhdistelmän poistamisesta tai oikaisemisesta eläkkeensaajan eduksi, sovelletaan tämän lain säännöksiä, jollei vakuutusosoikeuslaissa toisin säädetä.

162 §

Lainvoimaisen päätöksen poistaminen

Jos asiassa ilmenee uutta selvitystä, eläkelaitoksen on tutkittava lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu asia uudelleen. Eläkelaitos voi tällöin aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus voivat menetellä vastaavasti valitusasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 156 ja 157 §:ssä säädetään.

162 §

Lainvoimaisen päätöksen poistaminen

Jos asiassa ilmenee uutta selvitystä, eläkelaitoksen on tutkittava lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu asia uudelleen. Eläkelaitos voi tällöin aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus voivat menetellä vastaavasti valitusasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin *tässä luvussa eläkettä koskevassa asiassa* säädetään.

165 §

Tilintarkastus ja tilinpäätös

Kunnallisen eläkelaitoksen tilien ja hallinnon tarkastuksen suorittaa valtuuskunnan toimikaudekseen valitsema Keskuskauppa-kamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastuksessa noudatetaan *soveltuvin osin* tilintarkastuslakia (936/1994).

165 §

Tilintarkastus ja tilinpäätös

Kunnallisen eläkelaitoksen tilien ja hallinnon tarkastuksen suorittaa valtuuskunnan toimikaudekseen valitsema Keskuskauppa-kamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastuksessa noudatetaan tilintarkastuslakia (459/2007).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 14 §:n 1 momentin johdantokappale, 51 § ja 53 §:n 3 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2011.

Lain 40 §:n 2 ja 3 momenttia, 53 §:n 5 momenttia ja 73 §:ää sovelletaan vanhuuseläkkeisiin, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen, ja työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeisiin, joissa eläketapahuma on 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen. Lain 89 §:n 1 momenttia sovelletaan perhe-eläkkeisiin, joissa leskeneläkkeen vähennys tehdään ensimmäisen kerran lain voimaantulon jälkeen.

Ennen vuotta 1953 syntyneen työntekijän osa-aikaeläkeoikeuteen, eläkkeen karttumiseen osa-aikaeläkkeen ajalta sekä tulevan ajan ansioon sovelletaan, mitä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa laissa säädetään.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**kunnallisen eläkelain voimaannolain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 13 päivänä kesäkuuta 2003 annetun kunnallisen eläkelain voimaantulolain (550/2003) 3 §, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 §

Kunnallisen eläkelain eläkkeen määräytymistä ja eläkeoikeutta koskevia säännöksiä ei sovelleta viranhaltijaan, työntekijään eikä perhe- tai omaishoitajaan, joka on syntynyt vuonna 1939 tai sitä ennen, eikä hänen jälkeensä myönnettävään perhe-eläkkeeseen. Hänen eläketurvansa ja perhe-eläketurva hänen jälkeensä määräytyvät edelleen kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain sekä 2 §:n 2 momentissa mainitun eläkesäännön perusteella, sellaisina kuin ne olivat voimassa ennen kunnallisen eläkelain voimaantuloa.

3 §

Kunnallisen eläkelain eläkkeen määräytymistä ja eläkeoikeutta koskevia säännöksiä ei sovelleta viranhaltijaan, työntekijään eikä perhe- tai omaishoitajaan, joka on syntynyt vuonna 1939 tai sitä ennen, eikä hänen jälkeensä myönnettävään perhe-eläkkeeseen. Hänen eläketurvansa ja perhe-eläketurva hänen jälkeensä määräytyvät edelleen kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain sekä 2 §:n 2 momentissa mainitun eläkesäännön perusteella, sellaisina kuin ne olivat voimassa ennen kunnallisen eläkelain voimaantuloa. *Leskeneläkkeeseen sovelletaan kuitenkin, mitä kunnallisen eläkelain 88—91 §:ssä säädetään.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

3.

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun valtion eläkelain (1295/2006) 87 §:n 2 ja 4 momentti, ja

muutetaan 10 §:n 3 momentti, 14 §:n 1 momentin johdantokappale, 52 §:n 1 momentin 3 kohta, 55 §:n 2 momentti, 57 §:n 2 momentti, 58 §, 62 §:n 3 momentin 2 kohta, 63 §:n 1 ja 6 momentti, 71 §:n 2 momentti, 72 §, 81 §:n 1 ja 4 momentti ja 87 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 63 §:n 1 momentti laissa 1035/2008 ja 71 §:n 2 momentti laissa 639/2009, sekä

lisätään 63 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1035/2008, uusi 6 momentti, jolloin muutettu 6 momentti siirtyy 7 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

10 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Vanhuuseläkkeen määrä

Varhennusvähennystä ei tehdä, jos työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 momentin lisäpäiväoikeuden perusteella saanut työntekijä jää vanhuuseläkkeelle 62 vuoden iässä.

Varhennusvähennystä ei tehdä, jos työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 momentissa tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella saava työntekijä jää vanhuuseläkkeelle 62 vuoden iässä.

14 §

14 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 58—67-vuotiaalla työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä edellyttäen, että:

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 60—67-vuotiaalla työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

52 §

52 §

Eläkkeen karttuman perusteet

Eläkkeen karttuman perusteet

Eläkettä karttuu:

Eläkettä karttuu:

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ja osa-aikaeläkkeen ajalta.

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta.

55 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

55 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Tulevan ajan eläke on 63 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta:

Tulevan ajan eläke on 63 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden.

1) 1,5 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,3 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin tuleva aika luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun väliseltä ajalta.

57 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkejäljältä

57 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkejäljältä

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättämiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta:

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättämiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden.

1) 1,5 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,3 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välinen aika.

58 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä ja osa-aikaeläkkeen ajalta

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-

58 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-

aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön aikaisilta palkattomilta ajoilta saatujen 62 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista karttuu eläkettä 53 ja 54 §:n mukaisesti.

Osa-aikaeläkeajalta karttuu vanhuuseläkettä 0,75 prosenttia vuodessa siitä 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua ansion alenemasta, jonka perusteella työntekijän osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran laskettu.

Kun työkyvyttömyyseläke lasketaan osa-aikaeläkkeen aikana alkaneen työkyvyttömyyden perusteella, osa-aikaeläkeajalta karttuu eläkettä 1,5 prosenttia vuodessa ansion alenemasta. Jos työkyvyttömyyseläkettä määrätessä osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuvaan eläkkeeseen luetaan mukaan myös tulevan ajan eläke, eläke lasketaan tulevalta ajalta 55 §:ssä säädettyjen karttumisprosenttien mukaan myös ansion alenemasta.

aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön aikaisilta palkattomilta ajoilta saatujen 62 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista karttuu eläkettä 53 ja 54 §:n mukaisesti.

(2 mom. kumotaan)

(3 mom. kumotaan)

62 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

2) 75 prosenttia vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena olevasta ansiosta;

62 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

2) 55 prosenttia vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena olevasta ansiosta;

63 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan eläkkeen perusteena oleva työansio (*tulevan ajan ansio*) määrätään niiden työeläkelakien mukaisten työansioiden ja 62 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka työntekijällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden vii-

63 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan eläkkeen perusteena oleva työansio (*tulevan ajan ansio*) määrätään niiden työeläkelakien mukaisten työansioiden ja 62 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka työntekijällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden

den kalenterivuoden aikana (*tarkasteluai-ka*). Tulevan ajan ansioon luetaan myös tarkasteluai-ka maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio ja osa-aikaeläkkeen *ansionalenema*. Tulevan ajan ansio on kuukautta kohden näiden tarkasteluai-ka saatujen työansioiden, palkattoman ajan etuuksien perusteena olevien tulojen, työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion, osa-aikaeläkkeen *ansionalenema* ja 4 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä.

viiden kalenterivuoden aikana (*tarkasteluai-ka*). Tulevan ajan ansioon luetaan myös tarkasteluai-ka maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio. Tulevan ajan ansio on kuukautta kohden näiden tarkasteluai-ka saatujen työansioiden, palkattoman ajan etuuksien perusteena olevien tulojen, työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion ja 4—6 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluai-ka maksettu:

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluai-ka *karttunut valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaista etuutta*.

1) *työttömyysturvain mukaista peruspäivärahaa, työmarkkinatukea tai peruspäivärahan suuruista koulutuspäivärahaa; tai*

2) *julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea perustukena.*

Jos työntekijällä ei ole tarkasteluai-ka eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, tulevan ajan eläkkeenosaa ei lueta eläkkeeseen myöskään 62 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen tai 4 momentissa tarkoitettujen tulojen perusteella.

Jos työntekijällä ei ole tarkasteluai-ka eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, tulevan ajan eläkkeenosaa ei lueta eläkkeeseen myöskään 62 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen tai 4—6 momentissa tarkoitettujen tulojen perusteella.

71 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Kertakorotus lasketaan työntekijälle myönnetyn tämän lain mukaisen eläkkeen määrän perusteella. Korotus määrätään työntekijän iän mukaan korotusvuoden alussa siten, että korotusprosentti on 21, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 24—26-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 0,7 prosenttiyksiköllä. Korotusta ei lisätä, jos työntekijä on korotusvuoden alussa täyttänyt 56 vuotta. Kertakorotusta ei lisätä kuntoutuskorotukseen.

71 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Kertakorotus lasketaan *työntekijän maksussa olevan* tämän lain mukaisen eläkkeen määrän perusteella. Korotus määrätään *sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 24—31-vuotias*. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä. Kertakorotusta ei lisätä kuntoutuskorotukseen.

72 §

Elinaikakerroin

Eläketurva sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen vuoden 2009 jälkeen siten, että vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos vanhuuseläke alkaa ennen 62 vuoden iän täyttämivuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 62 vuoden iässä tai sen jälkeen, eläke tarkistetaan työntekijän 62 vuoden iän täyttämivuodeksi vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ennen 62 vuoden iän täyttämivuotta, eläke tarkistetaan kuitenkin elinaikakertoimella, joka on vahvistettu sille vuodelle, jona eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

Elinaikakertoimena käytetään sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain työntekijän eläkelain 83 §:n nojalla vahvistamaa elinaikakerrointa.

81 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. *Kun perhe-eläkkeen perusteena on vanhuuseläke, se otetaan huomioon 72 §:n mukaisella elinaikakertoimella muuntamattomana.* Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema uusi eläke.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisältynyt 71 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä

72 §

Elinaikakerroin

Vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella. Elinaikakertoimena käytetään sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain työntekijän eläkelain 83 §:n nojalla vahvistamaa kerrointa.

Vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Jos vanhuuseläke alkaa ennen tuota vuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta elinaikakertoimella.

81 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema uusi eläke.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisältynyt 71 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, *maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen pe-*

edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 71 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

rusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 71 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

87 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 86 §:ssä tarkoitetut työeläkkeet ylittävät eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennys on 50 prosenttia lesken 86 §:ssä tarkoitettujen työeläkkeiden ja eläkkeen vähennyksen perusteen erotuksesta. Eläkkeen vähennyksen peruste on:

1) 649,69 euroa kuukaudessa, jos edunjättäjän 81 §:n perusteella laskettu eläke ja muut työeläkkeet yhteensä ylittävät sanotun rahamäärän;

2) edunjättäjän 81 §:n perusteella lasketun eläkkeen ja muiden työeläkkeiden yhteismäärän suurin, jos näiden työeläkkeiden yhteismäärä ylittää 324,77 euroa ja on enintään 649,69 euroa;

3) 324,77 euroa, jos 1 kohdassa mainitut työeläkkeet yhteensä ovat enintään 324,77 euroa.

Eläkkeen vähentämisen perustetta määrätessä otetaan huomioon työeläkkeitä vastaava ulkomailta taikka Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella maksettava etuus siten kuin 86 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään.

Leskeneläkettä vähennettäessä leskeneläke muunnetaan 72 §:n mukaisella elinaikaker-toimella, joka on vahvistettu sille vuodelle, jona leskeneläkettä vähennetään.

87 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 86 §:ssä tarkoitetut työeläkkeet ylittävät eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennys on 50 prosenttia lesken 86 §:ssä tarkoitettujen työeläkkeiden ja eläkkeen vähennyksen perusteen erotuksesta. Eläkkeen vähennyksen peruste on 500,00 euroa kuukaudessa.

(2 mom. kumotaan)

(4 mom. kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 14 §:n 1 momentin johdantokappale, 52 §:n 1 momentin 3 kohta, 58 § ja 63 §:n 1 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2011.

Lain 55 §:n 2 momenttia, 57 §:n 2 momenttia, 63 §:n 6 momenttia ja 72 §:ää sovelletaan vanhuuseläkkeisiin, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen, ja työkyvyttömyyseläkkeisiin, joissa eläketahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen. Lain 87 §:n 1 momenttia sovelletaan perhe-eläkkeisiin, joissa leskeneläkkeen vähennys tehdään ensimmäisen kerran lain voimaantulon jälkeen.

Ennen vuotta 1953 syntyneen työntekijän osa-aikaeläkeoikeuteen, eläkkeen karttumiseen osa-aikaeläkkeen ajalta sekä tulevan ajan ansioon sovelletaan, mitä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa laissa säädetään.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.